

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΔ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1957 | ΑΡΙΘ. 14

ΑΣ ΜΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΟΥΝ

Ἀνεδόθη — ἐπὶ τέλους — ἀπὸ τοὺς σκοτεινοὺς καὶ τεναγώδεις βυθοὺς τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς ἀφανείας του· καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τὸ Ἐκπαιδευτικὸν μας πρόβλημα. Καί, οἰονεὶ ἀφυπνισθὲν, ἐξεδηλώθη, μὲ προφανῆ καθυστέρησιν, ἀλλὰ ζωηρὸν καὶ ἐνεργόν, τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ Κυβερνητικὸν ἐνδιαφέρον.

*

Δὲν ἀγνοοῦμεν βεβαίως, ὅτι δύσκολοι καὶ τραχεῖς εἶναι οἱ καιροὶ μας αὐτοί. Οὔτε καὶ ἀρνούμεθα, ὅτι πολλὰ — καὶ ἐπείγοντα ὄλα — εἶναι τ' ἀπασχολοῦντα τοὺς ἀρμοδίους ζητήματα.

Ἀποτελεῖ ὁμως δυστυχῶς γεγονὸς ἀναμφισβήτητον, ὅτι ἡ Ἐκπαίδευσις γενικῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα εὐρίσκεται, ὄχι ἀπλῶς εἰς τραγικὴν καθυστέρησιν. Ἀλλά, διὰ νὰ κυριολεκτῶμεν, εἰς πλήρη καὶ ἐξοργιστικὴν ἐγκατάλειπιν!

*

Καὶ δὲν ὑπάρχουν, ὡς πρὸς τοῦτο, οὔτε δικαιολογίαι. Οὔτε καὶ ἐπιεικεῖς κρίσεις. Διότι τὸ στοιχειωδέστερον ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους καθήκον ἐπέβαλλεν, νὰ ἔχη τεθῆ πρὸ πολλοῦ ὁ δάκτυλος εἰς τὸν τύπον τῶν ἡλῶν. Καθ' ὅσον, χαίνουσα καὶ αἱμορροοῦσα — ἢ μᾶλλον πυρορροοῦσα — εἶναι ἡ Ἐκπαιδευτικὴ μας πληγὴ. Καὶ ἀποτέλεσμα τούτου εἶναι, ὅτι κοχλάζει ἐξωφθάλμως γύρω μας παντοειδῆς ἀσυναρτησία καὶ παραπληξία. Καὶ πληθύνεται ὁ σκοταδισμὸς καὶ ἡ ἀγροικία. Καὶ μυρμηκιοῦν οἱ Κίμβροι καὶ οἱ Τεύτονες. Καὶ κατακλυζόμεθα ὁσημέραι ἀπὸ συρφετώδεις ἀρνητὰς τοῦ παντός. Διὰ τοὺς ὁποίους — ἵνα μὴ κινδυνεύσῃ ἡ Ρώμη — θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχουν ὑπάρξει πρὸ πολλοῦ καὶ Μάριος καὶ Σέξτια ὕδατα...

Θεωροῦμεν προσβολὴν κατὰ τῆς νοημοσύνης παντός, νὰ ὁμιλήσωμεν διὰ τὴν θεμελιώδη σημασίαν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ προβλήματος. Νομίζομεν ὁμως καὶ χρήσιμον κ' ἐπικαιρον νὰ ὑπομνήσωμεν ἐνταῦθα τὰς ὑψηλὰς ὑποθήκας, τὰς ὁποίας ἀπηύθυνε πρὸς τὸ Ἔθνος ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος μετὰ τὴν Μικρασιατικὴν καταστροφὴν:

«Ἐχουν — εἶπε μεταξὺ ἄλλων — οἱ μέλλοντες νὰ μὲ διαδεχθοῦν τὸ μέγα κεφάλαιον τῆς Νεολαίας μας. Ἄς τὸ διαπλάσσουν καταλλήλως. Αὐτὸ ἀξίζει, ὅσον δέκα ἐπαρχίαι. Μία ὁμαδικὴ διάπλασις τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς ἀξίζει ὅσον δέκα πολεμικαὶ νίκαι. Καὶ καμμία νέα προσάρτησις εἰς τὸ Κράτος μας δὲν θὰ εἶναι σημαντικωτέρα ἀπὸ τὴν προσάρτησιν τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς εἰς τὰ νέα ἰδεώδη. Ὅ,τι ἔχομεν, ὅ,τι μᾶς ἀπέμεινε, πρέπει νὰ τὸ κάμωμεν τέλειον καὶ παραδειγματικόν. Καὶ ἀπὸ αὐτὸ ἐξαρτᾶται τὸ νὰ ἐξορμήσωμεν ἄλλην μίαν φορὰν εἰς τὴν εἰρηνικὴν, τὴν ἐκπολιτιστικὴν κατάκτησιν, κατὰ τὰ πρότυπα ποὺ μᾶς ἔδωκεν ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς...».

*

Ἐκτοτε παρήλθον τρεῖς καὶ πλέον συναπταὶ δεκαετηρίδες Ἐκπαιδευτικῆς νάρκης καὶ ἀδρανείας. Καὶ συχνότατα — μὰ τὴν ἀλήθειαν — ἠπορήσαμεν διὰ τὴν μακαριότητα ἐπὶ τοῦ προκειμένου τῶν ἀρμοδίων. Ὡς φαίνεται, ἀγνοοῦν τὴν πραγματικότητα. Διότι δυσκολοῦμεθα νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι ἀδιαφοροῦν διὰ τὰς μυριάδας τῶν τραγικῶν μας ἐφήβων, τῶν ὁποίων τὰ πτερὰ ἀναλόμενα, ὅπως τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου Ἰκάρου, ὑπὸ τὸν ἀπὸν τῆς

πραγματικότητος "Ἡλιον, τοὺς μεταβάλλον καθημερινῶς εἰς πολυδάκρυτα συντρίμματα καὶ ναυάγια!

*

"Ἄς εὐφημῶμεν ὁμῶς. Ἰδοὺ! ὅτι— Δόξα τῷ Θεῷ—κατηρτίσθη προσφάτως μεγάλη Ἐπιτροπή, ἣ ὁποία ἐντολὴν ἔχει, νὰ συντάξῃ ἐπειγόντως τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Παιδείας μας!

Καὶ μὲ Ἰδανικὰ ποῖα; Διότι οὐδὲν ἐλέχθη περὶ τούτου σαφῶς. Ἄλλὰ θὰ μᾶς ἀπαντήσουν. Τὰ Ἰδανικὰ τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ μας πολιτισμοῦ! Τοῦτο ἄλλως τε τὸ ἐπιβάλλει ρητὴ καὶ κατηγορηματικὴ Συνταγματικὴ Διάταξις! Καλῶς...

*

Δὲν θὰ σχολιάσωμεν καὶ ἡμεῖς, ὅπως ἐπραξεν—εὐθαρσῶς καὶ γενναιοφρόνως—ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολή, τὴν σύνθεσιν τῆς συσταθείσης Ἐπιτροπῆς. Δὲν ἀμφισβητοῦμεν, οὔτε τὴν ἀρμοδιότητα οὐδενός. Οὔτε τὸν πατριωτισμὸν, οὔτε τὰς σχετικὰς ἢ ἀπολύτους του ικανότητας.

"Ἄλλὰ τὸ ζήτημα δὲν εἶναι ἀπλῶς ἐπισημονικόν. Ἄλλὰ βασικώτατον. Καὶ θεμελιωδέστατον. Καὶ σπουδαιότατον. Καὶ οἱ κίνδυνοι, οἱ ὁποῖοι διαγράφονται διὰ τὸ Ἔθνος, ἀπὸ ἐνδεχομένως κακούς ἢ ἐσφαλμένους χειρισμούς του, εἶναι ἄμεσοι. Καὶ μέγιστοι!

*

Κ' ἐρωτῶμεν ἀπλῶς. Ἐπρεπε λοιπὸν, ὡς πρὸς τὸν σαφῆ καθορισμὸν τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ μας Πολιτισμοῦ, ν' ἀγνοηθῇ παντελῶς, ὅπως ἠγνοήθη, ἡ ἐπίσημος Ἐκκλησία μας; Καὶ ποῖος λοιπὸν εἶναι ἀρμοδιώτερος αὐτῆς διὰ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὴν ἀληθῆ, τὴν πραγματικὴν του ἔννοιαν;

*

"Ἔως πότε λοιπὸν—καὶ προσθέτομεν—τόσον ἱταμῶς καὶ τόσον ἀφρόνως θὰ παραθεωρῆται ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας, ὄχι ἀπλῶς ὡς φορεὺς τῶν Εὐαγγελικῶν βιωμάτων, ἀλλὰ καὶ ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν Ἐθνοποιὸς μας δύναμις;

Ἄλλοίμονον καὶ τρισαλλοίμονον εἰς τὰ

οἰαδήποτε Ἐκπαιδευτικὰ προγράμματα, τὰ ὁποῖα ἀποβλέπουν στείρως εἰς τὴν θεραπείαν ἀπλῶς τῶν ὕλιστικῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς. Καὶ δυστυχία εἰς τοὺς λαούς, ὅπου ἀσύδοτοι καὶ ἀχαλίνωτοι ἐκδηλοῦνται αἱ ὠφελιμιστικαὶ ροπαί, χωρὶς τὴν ρυθμιστικὴν κυριαρχίαν τῶν ἠθικῶν δυνάμεων. «Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνον ζήσεται ἄνθρωπος». Καὶ ὅ,τι θεμελιώνομεν εἰς τὸν τόπον αὐτόν, χωρὶς ἀκρογωνιαῖον λίθον τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ὁρθόδοξον πίστιν μας, ὅπως τὴν ἠρμήνευσαν οἱ Ἑλληνες Πατέρες, τὸ θεμελιώνομεν ἐπὶ τῆς ἄμμου...

*

Ἀποτελεῖ, πιστεύομεν διὰ τοῦτο καὶ σφάλμα μέγα, ἀλλὰ καὶ ἀδικαιολόγητον παράλειψιν, ἡ παντελής ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀγνοία τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ ἠθικὸν αἶσθημα ὀφείλει νὰ καθορίζῃ ἐν παντὶ καὶ πάντοτε τὰς ἐνεργείας τῶν ἀρμοδίων. Καὶ παιδεῖα χωρὶς ἠθικὴν—καὶ μάλιστα ἀλόγιστον ἠθικὴν—εἶναι δῶρον ἄδωρον καὶ ὀλέθριον. Ἄλλὰ τὴν ἠθικὴν καὶ τὰ πνευματικὰ σύμβολα τὴν διδάσκει κυρίως ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ὁμῶς τόσον ἐπιμόνως ἠγνοήθη!

*

Χρέος ἔχουν οἱ κυβερνῶντες νὰ σταθμίσουν ἐπιμελῶς τὰς ἐνεργείας των. Ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἀναστάσις καὶ ἀναρχία, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν ἐποχὴν μας, ἐπιβάλλει πολλὴν σύνεσιν καὶ ἀδιάπτωτον προσοχὴν καὶ ὀλοκληρωμένην τὴν προσπάθειαν ὅλων τῶν παραγόντων. Μόνον δὲ οὕτω καὶ μὲ ἀδιάκοπον ἀγῶνα θὰ πραγματοποιήσωμεν μίαν νέαν ζωὴν καὶ ἐν νέον Ἐθνικὸν μεγαλεῖον.

*

Κ' ἐρωτῶμεν. Ἔως πότε λοιπὸν θὰ κυλιώμεν βαρεῖαν ταφόπετραν ἐπάνω εἰς τὴν ἱερὰν μνήμην καὶ τὸ ἔξοχον ἔργον τῶν μεγάλων Ἑλλήνων Πατέρων; Εἶναι μωρός, μωρότατος ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος τυχὸν ἀγνοεῖ, ὅτι οἳτοι ὄχι μόνον ἐστερέωσαν τὴν ἱερὰν σάρκα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐντὸς τῆς Ἱστορικῆς ζωῆς. Ἄλλ' ὅτι αὐτοὶ ὑπῆρξαν οἱ πρα-

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΡΧΗΓΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΥΠΟΥΡΓΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΩΝ ΕΘΝΩΝ

Ἄγχος συνέχει τὰ στήθη τῶν Ἑθνῶν καὶ μία ἐναγώνιος ἐνατένισις εἰς τὰς δλεθρίας προσπαθείας τῶν ἀνταγωνιζομένων λαῶν τῆς γῆς πρὸς κατασκευὴν θερμοπυρηνικῶν ὄπλων καὶ ὑδρογονοβομβῶν περισφίγγει τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἐνῶ ἡ πρόοδος τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἡ τεραστία ἀνάπτυξις τῆς τεχνικῆς ἐσημείωσε μίαν δόξαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἐντὸς τῆς ἱστορίας, δὲν ἐκαλλιεργήθη ἐν τούτοις ἀναλόγως ἢ προσωπικότης τοῦ ἀνθρώπου εἰς παγκόσμιον συνείδησιν. Δὲν ἐβεβαιώθη καὶ δὲν ζῆ ὡς ὑπερτάτη ἀξία, διὰ τὴν ὁποίαν πᾶσα κατάκτησις καὶ πᾶσα νέα δημιουργία ὄφειλε νὰ τίθεται εἰς τὴν ἐξυπηρέτησίν της, διὰ νὰ ἐξησφαλίξῃ ἢ πνευματικὴ, ἢ ἀληθῆς ἐκπολιτιστικὴ πορεία τῶν λαῶν τῆς γῆς. Ἀντὶ τούτου ὁμως ἢ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς κατακτιήσεως τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως ἐπιτευχθεῖσα διάσπασις τοῦ ἀτόμου, ἣτις ἀπεκάλυψε μίαν κολοσσιαίαν ἐνεργειακὴν δύναμιν, συγκεντρωθεῖσαν εἰς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὰς χεῖρας τῶν πολιτικῶν ἡγετῶν τοῦ κόσμου, προβάλλεται ὡς δύναμις φόβου καὶ τρόμου, ὡς δύναμις γενικῆς καταστροφῆς, θανατώσεως πάσης ψυχῆς ζώσης ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀναστατώσεως τοῦ σύμπαντος κόσμου.

Ἄνδρες σοφοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ πνευματικοὶ ἡγετικοὶ μορφαὶ τῆς Οἰκουμένης ἐξηγέρθησαν καὶ ἐπισημαίνουσι τὴν γενικὴν καταστροφὴν τοῦ κόσμου, ἐὰν ποτε ἀπετολμᾶτο ἢ χρησιμοποιοῖσιν τῶν πυρηνικῶν ὄπλων διὰ πολεμικοὺς σκοποὺς.

γματικοὶ θεμελιωταὶ καὶ οἱ Πρόδρομοι τοῦ σημερινοῦ Πολιτισμοῦ. Ἐὰν δὲ οὗτος νοσῇ σήμερον, νοσεῖ, διότι ἀκριβῶς ἐγκατελείφθη ἢ πνευματικὴ πορεία, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνοι ἐχάραξαν. Αὐτὴ εἶναι ἢ ἀλήθεια...

*

Ἐπιθυμοῦμεν ἐπίσης νὰ μᾶς ἀπαντήσουν οἱ ἀρμόδιοι. Θὰ ὑπῆρχε σήμερον Ἑλλάς, χωρὶς τὴν Ἐκκλησίαν της;

ΘΕΟΔ. Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἢ ταμειοῦχος τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως χριστιανικῆς ἀληθείας, ἢ διδάσκουσα, ὅτι ὁ ἀνθρώπος εἶναι ἢ κορυφαία ἀξία εἰς τὸν κόσμον, συμμερίζεται τῆς ἀγωνίας ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ τοῦ ἐπικρεμαμένου ἐπ' αὐτῆς κινδύνου τῆς χρήσεως τῶν θερμοπυρηνικῶν ὄπλων.

Ἡ Ἐκκλησία, ἔχουσα ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἐκ θείας ἀγάπης ἀπεστάλη εἰς τὸν κόσμον, ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' Αὐτοῦ, καὶ ἐρμηνεύουσα τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὰς κρίσεις αὐτὰς στιγμῆς τῆς ἱστορίας, παρεμβαίνει ἐξ ὀνόματος Αὐτοῦ καὶ ὑψώνει τὴν φωνὴν της καὶ παρακαλεῖ καὶ ἰκετεύει τοὺς πολιτικοὺς ἡγέτας τῶν λαῶν τῆς γῆς, ἵνα μὴ ἀποπειραθοῦν νὰ προβοῦν εἰς τὴν χρῆσιν τῆς τρομερᾶς δυνάμεως τῆς ὑδρογονοβόμβας πρὸς καταστροφὴν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ νὰ θελήσουν νὰ υἰοθετήσουν μέτρα εἰρήνης καὶ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ ὅλων τῶν λαῶν, νὰ συγκατατεθοῦν νὰ καταστρέψουν συγχρόνως τὰ εἰς χεῖρας τῶν τρομερὰ μέσα ἐξοντώσεως πάσης ψυχῆς, νὰ χρησιμοποιήσουν τὴν ἀτομικὴν ἐνεργειακὴν δύναμιν δι' εἰρηνικοὺς σκοποὺς καὶ πρὸς ἀνύψωσιν τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης ἐν μέσῳ τῶν λαῶν, πρὸς δικαίωσιν τῶν μόχθων τῶν ἐργαζομένων, πρὸς παγίωσιν μᾶς παγκοσμίου εἰρήνης εἰς τὸν κόσμον, ἵνα βασιλεύῃ ἢ ἀπὸ τῆς ἐλευθέρως ἐργασίας τῶν λαῶν χαρὰ τῆς ζωῆς, ἵνα ἀπὸ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ ἀδελφωσύνης ὅλων τῶν ἀνθρώπων προάγῃται ὁ πολιτισμὸς καὶ πραγματοποιηθῇ ἢ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον, βασιλεία δικαιοσύνης καὶ ἀγάπης ὅλων τῶν λαῶν τῆς γῆς.

Ἡ τριαύτη πολιτικὴ (τῆς καταργήσεως ἀτομικῶν ὄπλων) θὰ πρέπει νὰ εἶναι εἰλικρινῆς καὶ παγκόσμιος, διότι ἂν πρόκειται νὰ ζητηθῇ ἢ κατάργησις τῶν ἀπὸ τὸν ἕνα καὶ νὰ μὴ ἐφαρμοσθῇ εἰλικρινῶς ἀπὸ ὅλους, τότε ἢ δὲν θὰ ἐφαρμοσθῇ, ἢ θὰ καταλήξῃ εἰς τὴν βίαιαν ἐπιβολὴν τοῦ ἀνειλικρινοῦς ἐπὶ τοῦ εἰρηνοφίλου εἰλικρινοῦς.

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Αριθ. { Πρωτ. 1641
Διεκπ. 522 } 'Αθήναι τῆ 17ῃ 'Ιουνίου 1957

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 907

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους 'Ιεράρχας
τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος

Τῆ 15ῃ Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1955 ἡ 'Ιερά Σύνοδος ἐξαπέλυσε πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους 'Ιεράρχας τῆς 'Αγιωτάτης 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, τὴν ὑπ' ἀριθμ. 793 'Εγκύκλιον αὐτῆς, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον ἔχει ὡς ἀκολούθως :

« Ὡς γνωστὸν ὑμῶν, ἡ 'Ιερά Σύνοδος, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 354 τῆς 28ης Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 1941 'Εγκυκλίου αὐτῆς ἐγνώρισε τοῖς Σεβ. 'Ιεράρχαις τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς, καθ' ἣν οἱ Σεβ. Μητροπολιταὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἢ προφάσει δέον νὰ προβαίνωσιν εἰς χειροτονίας προσώπων, προερχομένων ἐξ ἄλλης 'Ιερᾶς Μητροπόλεως, ἄνευ τῆς προηγουμένης κανονικῆς συγκαταθέσεως τοῦ οἰκείου 'Αρχιερέως, καὶ τῆς παροχῆς ἐκ μέρους τούτου ἐγγράφων πληροφοριῶν περὶ τοῦ ἡθους καὶ τῆς πολιτείας τῶν ὑποψηφίων, προσεπιδηλώσασα ὅτι τὸ εἰρημένον μέτρον δέον νὰ τηρῆται καὶ ἐφαρμόζεται οὐ μόνον περὶ ἐγγάμων κληρικῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ ἀγάμων τοιούτων, οἵτινες καταφεύγουσιν εἰς 'Ιεράς Μονὰς ἄλλων Μητροπόλεων, ἐπὶ σκοπῶ ἐγκαταβιώσεως ἢ ἀπλῶς ἐγγραφῆς ἐν αὐταῖς καὶ τῆς προχειρίσεως αὐτῶν εἰς διακόνους ἢ πρεσβυτέρους.

Τὸ περιεχόμενον ὅμως τῆς διαληφθείσης Συνοδικῆς 'Εγκυκλίου ἔτυχεν, ἔκτοτε μέχρι σήμερον, διαφόρου ἐρμηνείας ὑπὸ τῶν Σεβ. 'Ιεραρχῶν, καὶ ἐδημιούργησε μάλιστα εἰς τινὰς περιπτώσεις ζητήματα, ἀπασχολήσαντα καὶ τὴν 'Ιεράν Σύνοδον.

Τούτου ἕνεκα ἡ 'Ιερά Σύνοδος, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 8ης τρέχοντος μηνός, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ γνωρίσῃ ὑμῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς ἐν ἀρχῇ ἀναφερομένης Συνοδικῆς 'Εγκυκλίου ταῦτα :

'Η ἀπαιτουμένη κανονικὴ συγκατάθεσις τοῦ οἰκείου 'Αρχιερέως, προκειμένου περὶ χειροτονησομένου κληρικοῦ, ἐγγάμου ἢ ἀγάμου, ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς πιστο-

ποιήσεως περὶ αὐτοῦ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ πνευματικὰ κωλύματα καὶ ζητήματα, περὶ τῶν ὁποίων, κατὰ τοὺς 'Ιεροὺς Κανόνας, ὑποχρεοῦται νὰ παράσχῃ ἀναλόγους πληροφορίες ὁ 'Ιεράρχης τῆς 'Επαρχίας, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεται ὁ εἰς ἄλλην 'Επαρχίαν μέλλον νὰ χειροτονηθῆ ὑποψήφιος κληρικός. Δὲν ἔχει δηλαδὴ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐγκρίσεως ἢ μὴ ἐγκρίσεως ἀναχωρήσεως τοῦ ὑποψηφίου κληρικοῦ ἐκ τῆς μιᾶς 'Εκκλησιαστικῆς 'Επαρχίας εἰς ἄλλην τοιαύτην.

« Ὅθεν, γνωρίζουσα ὑμῶν ταῦτα, παρακαλεῖ ὑμᾶς, ἵνα, ὡς ἰσχυρῶς ζητηθῆ ἀρμοδίως παρ' ὑμῶν ἡ κανονικὴ λεγομένη συγκατάθεσις διὰ τὴν εἰς ἄλλην 'Εκκλησιαστικὴν 'Επαρχίαν χειροτονίαν κληρικοῦ, προθύμως παρέχητε πληροφορίες περὶ τῆς καταλληλότητος ἢ μὴ, ἀπὸ πνευματικῆς μόνον καὶ ἠθικῆς ἐπόψεως, ἵνα μὴ ἐμποδίζωνται χειροτονίαι κληρικῶν ».

Ταύτην ἀνανεοῦσα ἡ 'Ιερά Σύνοδος καὶ παρακαλοῦσα ὑμᾶς, ὅπως ἐπακριβῶς τηρῆτε τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, προστίθησιν εἰς τὸ περιεχόμενον αὐτῆς καὶ τὰ ἐπόμενα :

α) « Ὅτι, συνῶδὰ τοῖς 'Ιεροῖς Κανόσι, ἀπαραίτητος τυγχάνει ἡ γνώμη τοῦ 'Ιεράρχου, ἐκ τῆς 'Επαρχίας τοῦ ὁποίου προέρχεται ὁ χειροτονηθεὶς κληρικός (ἀγάμος ἢ ἐγγάμος), ἢ ἀφορῶσα εἰς τὸ πνευματικόν καὶ ἠθικόν κυρίως ποιὸν τοῦ ὑπὸ χειροτονίαν, τὴν ὁποίαν γνώμην ὑπογραμμίζει ἡ 'Ιερά Σύνοδος, ὅτι πρέπει νὰ ἔχη γραπτὴν ὁ 'Ιεράρχης ὁ μέλλον νὰ χειροτονήσῃ κληρικὸν ἐξ ἄλλης 'Επαρχίας προερχόμενον.

β) « Ὅτι, ὡς ἰσχυρῶς ζητεῖται ἡ γνώμη ὑμῶν καὶ ἡ ἄδεια περὶ χειροτονίας ὑποψηφίου κληρικοῦ (ἀγάμου ἢ ἐγγάμου), ἐξ ἄλλης 'Επαρχίας προερχόμενον, ἢ ἀπάντησις τοῦ 'Ιεράρχου, ἐκ τῆς 'Επαρχίας τοῦ ὁποίου προέρχεται ὁ χειροτονηθὸς, εἶναι ὁ π ο χ ρ ε ω τ ι κ ῆ διὰ τὸν ἐρωτώμενον 'Ιεράρχην.

† Ὁ 'Αθηνῶν Δωρόθεος, Πρόεδρος
† Ὁ Αἰτωλίας καὶ 'Ακαρνανίας 'Ιεροθέος
† Ὁ 'Αλεξανδρουπόλεως 'Ιωάννης
† Ὁ Σύρου—Τήνου κλπ. Φιλάρετος
† Ὁ Φλωρίνης Βασίλειος
† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Γερμανὸς
† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων
† Ὁ Κασσανδρείας Καλλίνικος

'Ο 'Αρχιεραγματεὺς
'Αρχιμ. Χρυσόστομος Θέμελης.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΝΑΪΔΡΙΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ

Ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης εἰς Χαλάνδριον, εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς λεωφόρου Κηφισίας, ὑπάρχει ναὸς, τιμώμενος εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας Βαρβάρας. Οὗτος ἀρχικῶς ἦτο μικρὸν καὶ ἡμιρεπωμένον ναΐδριον τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, ἐπεσκευάσθη δὲ μερίμνη εὐσεβῶν χριστιανῶν καὶ ἠδύρνηθη, προστεθέντος ἐπιμήκους νάρθηκος μετὰ τρία τόξα ἐφ' ἑκάστης πλευρᾶς. Ἐπίσης ἐκαλλωπίσθη καὶ διὰ κιγκλιδώματος, τὸ ὅποιον περιβάλλει αὐτὸν ἀπὸ τὸ νότιον καὶ ἀνατολικὸν μέρος.

Αἱ ἀνακαινίσεις αὗται, καὶ ἰδίᾳ αἱ προσθήκαι, παρ' ὀλίγον νὰ καταστρέψωσι καὶ νὰ παραμορφώσωσι τελείως τὸν ἀρχικὸν χαρακτήρα τοῦ ναοῦ, ὡς γενόμεναι μὲν μετ' ἐπιμελείας, ἀλλ' ἀκαλαισθήτως, μὲ ρυθμὸν καὶ αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν κάκιστον καὶ ψυχρὸν, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης συγκινήσεως, καὶ ὡς πρὸς τὸ ἀπέριττον μνημεῖον τελείως ξένον καὶ μὴ ἔχοντα οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς αὐτό, ὡς συμβαίνει συχνὰ εἰς τοιοῦτου εἶδους συμπληρώσεις καὶ «μοντερνοποιήσεις» ὑπὸ ἀνιδέων ἐπιτρόπων ἢ ἄλλων χριστιανῶν.

Ἡ κακοποίησις αὕτη τοῦ ναοῦ καὶ ἡ ἀρχοντοχωριάτικη ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις του συνεπληρώθη διὰ προσθήκης εἰς τὸ ἐσωτερικὸν του πάσης φύσεως παιδαριωδῶν καλλωπισμάτων, ὡς σιδηρῶν πλαισίων, κιγκλιδώματων, ἀπαισίων ψηφιδωτῶν εἰκόνων, τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς ἐντελῆ, ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σεμνὸν καὶ ἀρχικὸν οἰκοδόμημα καὶ τὰς ἐν αὐτῷ ἀσκητικὰς τοιχογραφίας, καὶ ἠλλοίωσαν ἄρδην τὴν μυστικοπαθῆ καὶ κατασκευαστικὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ ταπεινοῦ τούτου προσευχηταρίου. Καὶ ὡς ἐπιστέγασμα τῆς ὅλης οἰκτρᾶς παραμορφώσεως, ἐγκατεστάθη εἰς τὸν ἀρχαῖον ναῖσκον ἡ γνωστὴ ἀνέρος, ἀνουσία, θεατρικὴ «μόντερνα» μουσικὴ, ἣτις φανερώνει, περισσοτερον καὶ ἀπὸ τὰ βάνουσα κιγκλιδώματα, τὸν πνευματικὸν ἐκπεσμόν καὶ τὴν θρησκευτικὴν ἄπνοιαν ἐκεῖνων, οἱ ὅποιοι τὰ εἰσηγοῦνται καὶ τὰ πραγματοποιοῦν καὶ μάλιστα ἐν ὀνόματι τῆς καλαισθησίας, τῆς ἐξελιξέως. Οὕτω τὸ κατασκευαστικὸν ἐκεῖνο ναΐδριον, ὡς ἔχει σήμερον, ἔχει καταστῆ τελείως ἀγνώριστον ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν.

Τὸ ναΐδριον τοῦτο τῆς ἁγίας Βαρβάρας εἶναι κτίσμα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, σύγχρονον πρὸς τὸ μικρὸν ἐκκλησίδιον τῆς αὐτῆς ἁγίας ἐν Αἰγιάλειῳ, ἐν ᾧ εὐρέθη ἡ θαυματουργὸς εἰκὼν αὐτῆς. Τῆς ἰδίας ἐποχῆς σώζονται πάμπολλα ναΐδρια ἐν τῇ Ἀττικῇ, εἰς τὸν Ἐλαιῶνα, εἰς τὸ Μενίδι, εἰς τὸ Μαρούσιον, εἰς τὸν Γέρακα, εἰς Λιόπεσι, Κορωπί, Μαρκόπουλον, Κερατέαν κλπ. Ἄλλα πλεῖστα ἔχουν κτισθῆ ἐπὶ παλαιότερων ναῶν ἢ καθολικῶν μονῶν, ἅτινα πάλιν εἶχον οἰκοδομηθῆ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἀρχαίων εἰδωλοατρικῶν ναῶν. Τὸ ἀρχιτεκτονικὸν σχῆμα του εἶναι, ὅπως εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ ἐκκλησίδια τῆς Τουρκοκρατίας,

ἀπλουστάτη μονόκλιτος χαμηλὴ ξυλόστεγος βασιλική, μὲ μόνην ἐξέχουσαν ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τὴν κόγχην τοῦ ἱεροῦ βήματος. Ἐξωτερικῶς, κατὰ τὰς δύο πλαγίας πλευρᾶς, εἶναι κτισμένα ὀγκώδη ἀντερείσματα (δυναμάρια), πρὸς στερέωσιν τοῦ οἰκοδομήματος.

Ἐσωτερικῶς ὁ ναὸς ἦτο κατάγραφος ἐκ τοιχογραφιῶν, τῶν ὁποίων πολλὰ διεσώθησαν εἰς ὅπως-δήποτε καλὴν κατάστασιν. Αὗται ἐκαθαρίσθησαν καὶ συνεπληρώθησαν «μὲ διάκρισιν», ὑπὸ πεπειραμένου ἁγιογράφου, ἀκολουθοῦντος τὴν τέχνην τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως, τοῦ Γεωργίου Γλιάτα. Τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ μόνη εὐστοχος ἐνέργεια ἐκ μέρους τῶν ἐνεργησάντων τὴν διατήρησιν καὶ ἀνακαινίσιν τοῦ μνημείου. Αἱ τοιχογραφίαι αὗται ἀνάγονται εἰς τὸν ΙΗ' αἰῶνα, καὶ εἶναι προφανῶς ἔργα τοῦ ἁγιογράφου Γεωργίου Μάρκου τοῦ ἐξ Ἄργους ἢ μαθητῶν αὐτοῦ.

Ὁ ζωγράφος οὗτος εἰργάσθη μόνον εἰς Ἀττικὴν, ἀφήσας πολυπληθῆ ἔργα, ἰδίᾳ τοιχογραφίας, ὡς εἶναι αἱ τοῦ καθολικοῦ τῆς μονῆς τῶν Ἀσωμάτων Πετράκη (1719), τοῦ ἀσκητηρίου τῆς Πεντέλης εἰς τὴν θέσιν Γαρηττός (1727), τοῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως εἰς Κορωπί (1732), τῶν ναῶν τῆς ἁγίας Παρασκευῆς καὶ ἁγίας Θέκλης εἰς Μαρκόπουλον (1751), καὶ τέλος τοῦ μεγάλου ναοῦ τῆς μονῆς Φανερωμένης ἐν Σαλαμῖνι (1735), ἐν τῷ ὁποίῳ ἐζωγράφησε μετὰ τῶν μαθητῶν του χιλιάδας μορφῶν, ἔργον ἀληθῶς ἐκπληκτικόν. Ἐκτὸς τούτων ἐζωγράφησε καὶ πλῆθος ἄλλων μικρῶν μονοκλίτων ναΐδριων, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ χαρακτήρος τῆς τέχνης του. Ἀφήκε πολλοὺς μαθητὰς, ὡς τὸν ἀδελφόν του Ἀντώνιον, τὸν Νικόλαον Μπενιζέλον καὶ τὸν Γεώργιον Κυπριώτην, οὗτοι δὲ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτῶν εἰργάσθησαν ἐν Ἀττικῇ μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ΙΗ' αἰῶνος.

Ἡ τέχνη τοῦ Μάρκου καὶ τοῦ ἐργαστηρίου του δὲν εἶναι πανταχοῦ τῆς αὐτῆς αὐστηρότητος. Τὰ πρῶτα ἔργα του, εἰς τὰ ὁποῖα εἰργάσθη, ἐπὶ τῶν παλαιότερων προτύπων, εἶναι σοβαρώτερα καὶ ἐκτελεσμένα μὲ τεχνικὴν ἀριότητα, ἀνταξίαν τῶν ἀρίστων τεχνιτῶν παλαιότερων ἐποχῶν. Εἰς τὰ μεταγενέστερα ὅμως ἡ τέχνη του ἀτονεῖ, νοθευμένη ἀπὸ νεωτεριστικὸν πνεῦμα, μὲ στοιχεῖα Δυτικῆς τέχνης, τὰ ὁποῖα καταβιβάζουν τὴν στάθμην της. Διὰ νὰ πεισθῆ τις περὶ τούτου, ἀρκεῖ νὰ συγκρίνη τὰς τοιχογραφίας τῆς Μονῆς Πετράκη, ἢ τῆς Παναγίας τοῦ Κορωπίου, πρὸς τὰς τῆς Φανερωμένης τῆς Σαλαμῖνος, ὅπου εἶνε φανερά ἡ προχειρότης καὶ ὁ αὐτοσχεδιασμὸς μὲ τὸν ὅποιον εἰργάσθη εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔργον του, ἐπηρεασμένος ἀπὸ ἰταλικὰς χαλκογραφίας.

Τὸ ὄψος τῶν τοιχογραφιῶν τῆς ἁγίας Βαρβάρας

Καλανδρίου εἶνε μᾶλλον αὐστηρόν, ἐὰν ἐξαιρέσῃ τις λεπτομερείας τινάς, ὡς τὴν μορφήν τῶν θρόνων τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας.

Ἐντὸς τῆς κόγχης τοῦ ἱεροῦ βήματος, παρίσταται ἡ Παναγία Πλατυτέρα ἐν προτομῇ, εἰς μέγα σχῆμα, μὲ ἀνοικτὰς τὰς χεῖρας, ἔχουσα ἔμπροσθεν τοῦ στήθους τὸν Χριστὸν ἡμιοισμένον μὲ στιχάριον. Ἡ μορφή τῆς Θεοτόκου εἶνε ἐπιβλητικὴ καὶ αὐστηρά, τὸ μαφόριον καλῶς ἐπτυχωμένον. Τὸ βάθος τῆς εἰκό- νος εἶναι χωρισμένον εἰς τρεῖς ζώνας, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ ἀνωτέρα εἶναι μέλαινα, ὅπως ὁ οὐρανὸς ὄλων τῶν τοιχογραφιῶν τῆς τουρκοκρατίας. Τὸ σχέδιον εἶναι καλόν, μ' ὅλον ὅτι ἡ κεφαλὴ τῆς Παναγίας εἶναι ὑπερβολικῶς μικρὰ ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ὀγκῶδες σῶμά της, καὶ αἱ χεῖρες τοῦ Χριστοῦ ὑπερβολικῶς μεγάλαι καὶ μακραί.

Κάτωθεν τῆς Πλαυτέρας διεσώθησαν τέσσαρες ἱεράρχαι, λειτουργοῦντες καὶ κρατοῦντες τὰ εἰλητάρια αὐτῶν, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστο- μος, Βασίλειος ὁ Μέγας καὶ Κύριλλος (;) Ἀλεξαν- δρείας.

Τὸ εἰκονοστάσιον τοῦ ναοῦ εἶναι κτιστόν, ὡς εἶναι εἰς ὅλους τοὺς ναοὺς τῆς ἰδίας ἐποχῆς, καὶ ἐπὶ αὐτοῦ εἶναι ἐξωγραφισμέναι αἱ εἰκόνες ὡς τοιχο- γραφαί, ἥτοι «ἐφ' ὄγκοις», ὅπως καὶ αἱ λοιπαὶ εἰκόνες τοῦ ναοῦ, οὐχὶ δὲ ἐπὶ ξύλου δι' ῥοῦ. Ἐκατέ- ρωθεν τῆς Ὁραίας Πύλης παρίστανται ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Θεοτόκος, ἐπὶ θρόνων, ὁ μὲν Χριστὸς μὲ ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἀμφίεσιν εἰς τύπον Παντοκράτορος, ἡ δὲ Παναγία εἰς τύπον Πλαυτέρας κατενώπιον, μὲ τὸν Χριστὸν ἐπὶ τῶν γονάτων. Ὁ Χριστὸς, ὡς συνήθως διὰ τῆς δεξιᾶς εὐλογεῖ, καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς κρατεῖ ἀνοικτόν τὸ Ἐυαγγέλιον. Ἡ ἐπιγραφὴ τῆς εἰκόνας εἶναι: IC XC. Ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου. Ἡ πτύχωσις τοῦ ἱματίου του εἶναι εἰργασμένη μὲ πολλὴν ἐπιμέ- λειαν καὶ γνῶσιν. Ἡ Παναγία ἔχει ἐπιγραφὴν: ΜΗΡ ΘΥ, ἡ Ἐλπὶς τῶν Χριστιανῶν. Προφανῶς ὁ ζωγράφος εἶχεν ὑπ' ὄψιν του τὴν Πλαυτέραν τῆς Μονῆς Καισαριανῆς, ἐκτὸς τοῦ θρόνου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπρωτοτύπησεν. Ὁ Μάρκος εἰς πολλὰ ἔργα του ἔχει ἐμπνευσθῆ ἀπὸ τὰς τοιχογραφίας τῆς Καισαριανῆς, τὰς ὁποίας ἀποδίδει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐλευ- θέρως καὶ δημιουργικῶς.

Ἄλλαι τοιχογραφίαι εἶναι ἡ παριστῶσα τὴν ἁγίαν Βαρβάραν μὲ πεποικιλμένην ἀμφίεσιν, κρατοῦσαν διὰ τῆς δεξιᾶς τὸν σταυρὸν καὶ τὴν ἀριστερὰν ἔχουσαν ἠπλωμένην εἰς στάσιν δεήσεως, φέρουσαν δὲ στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἡ μορφή της ἔχει τὸν αὐτὸν χα- ρακτήρα μὲ τὴν εἰκόνα τῆς ἰδίας ἁγίας τὴν εὐρισκο- μένην εἰς τὸ ἐν Αἰγάλεω ναίδριόν της. Εἶναι προφα- νές, ὅτι καὶ αἱ τοιχογραφίαι ἐκεῖναι εἶναι ἔργα τοῦ ἰδιοῦ τεχνίτου.

Ἐτέρα εἰκὼν, καλῶς διατηρηθεῖσα, εἶναι ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος, ὅπως παρίσταται κατενώπιον

καὶ κρατῶν εἰλητάριον, ἐφ' οὗ εἶναι γεγραμμένον τὸ «Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Παρὰ τοὺς πόδας του, εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τῆς εἰκό- νος εὐρηται ἡ ἀποτμηθεῖσα κεφαλὴ του ἐντὸς δοχείου.

Ἐπίσης διατηρεῖται ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Σπυρί- δωνος εἰς ἀρχαῖκόν τύπον. Τὴν δεξιὰν ἐγείρει εἰς σχῆμα εὐλογίας, καὶ διὰ τῆς ἠπλωμένης, ἐπίσης, ἀριστερᾶς κρατεῖ τὸ Ἐυαγγέλιον. Ἡ πτύχωσις τοῦ ἐσωτερικοῦ φορέματός του εἶναι λίαν ἐπιτυχῆς, κά- τωθεν τοῦ πολυσταυρίου φελονίου.

Πρὸς τοῦτους ὑπάρχει ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Ἀθα- νασίου εἰς τὴν αὐτὴν στάσιν, ἡμιοισμένου ὅμως μὲ δαλματικὴν ἢ σάκκον. Τὸ πρόσωπόν του ἔχει ἐπιζω- γραφισθῆ περισσώτερον τῶν ἄλλων.

Ὁ ἅγιος Ἀντώνιος ἴσταται παρὰ τὴν ἁγίαν Μα- ρίαν, ὁ μὲν ἐν ἱερατικῇ ἀκίνησι, ἡ δὲ, μὲ σφοδρὰν κίνησιν, πλήττουσα διὰ σφύρας τὸν διάβολον.

Οἱ ἅγιοι Γεώργιος καὶ Δημήτριος παρίστανται ἐφιπποὶ καὶ ἐνηγκαλισμένοι, ὅπως καὶ εἰς ἀρχαιοτέ- ρας ζωγραφίας. Παρ' αὐτοὺς ἴσταται ὁ ἅγιος Ἐλευ- θέριος, εἰς ὁμοίαν στάσιν μὲ τὸν ἅγιον Σπυρίδωνα καὶ μὲ ὁμοίαν ἀμφίεσιν, σώζων ἀμφοτέρας τὰς χεῖ- ρας, ἐνῶ ὁ ἅγιος Σπυρίδων ἔχει μείνει μονόχειρ, ἀποτμηθεὶς τὴν δεξιὰν ἀνιέρως πρὸς διάνοιξιν πα- ραθύρου.

Ἐπὶ τῶν περιγραφομένων ναίσκῳ καὶ εἰκὼν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, παριστῶσα τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν κολυμβήθρα, καὶ κά- τωθεν αὐτῆς μορφᾶς τινας, ἡμιοισθημένας, ἀντλού- σασ τὸ σωτήριον ὕδωρ, τὸ ρέον «ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου».

Παρελείψαμεν ν' ἀναφέρωμεν τὴν παράστασιν τοῦ Ἐυαγγελισμοῦ, ἡ ὁποία εἶναι ἐξωγραφισμένη εἰς τὸ τύμπανον τὸ εὐρισκόμενον ἀνωθεν τῆς κόγχης τῆς Πλαυτέρας. Τὸ ἀρχιτεκτονικὸν βάθος δὲν εἶναι πολὺ ἀξιόλογον, ἰδίᾳ τὸ χονδροειδὲς κιγκλίδωμα μετὰξὺ Ἀρχαγγέλου καὶ Θεοτόκου. Ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἐνέχει αὐστηρότητα καὶ εἰς τὴν μορφήν του καὶ εἰς τὴν κίνησιν τοῦ σώματος καὶ τῆς χειρός. Εἰς τὰς ἄκρας τῆς εἰκόνας εἶναι ἐξωγραφισμένοι εἰς μικρὸν μέγεθος οἱ προφῆται Δαυὶδ καὶ Σολομών, κρατοῦν- τες εἰλητάρια μὲ τὰς προφητείας των διὰ τὸν Ἐυ- αγγελισμόν. Ἐπὶ τοῦ μέλανος βάθους, εἰς τὸ κέντρον τοῦ τόξου, παρίστανται δύο ἄγγελοι ἀνέχοντες τὸ Ἅγιον Μανδήλιον. Μὲ τὴν παράστασιν ταύτην ὑπο- δηλοῖ ὁ ἀγιογράφος τὴν κατὰ τὴν προσφώνησιν τοῦ ἀρχαγγέλου πρὸς τὴν Παναγίαν ἐνσάρκωσιν τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- στοῦ, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, προσκύνησις καὶ εὐχαριστία εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Η ΓΝΩΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΑΝΤ ΩΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΑΙΤΙΑΣΕΩΝ ΑΥΤΟΥ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΩΝ ΕΝΔΕΙΞΕΩΝ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΕΩΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Εἰς τοὺς κύκλους, οἵτινες ρέπουσιν πρὸς τὴν Ἀγνωστικὴν, κατέστη σχεδὸν δόγμα ἢ γνώμη, ὅτι ὁ Καντ ἐκλόνησεν ἐκ θεμελίων καὶ ἐκρήμνισε τὸ οἰκοδόμημα τῶν ἐνδείξεων τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ¹. Ὡς διακηρύσσει ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ὁ ἐκ τῶν κορυφαίων ἐκπροσώπων τῆς ὑπαρξιακῆς φιλοσοφίας Karl Jaspers (Κάρλ Γιάνσπερς), «ὁ Καντ ἀνέτρεψε τὴν ἀναγκαστικὴν ἰσχύϊ ἀποδείξεων τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ κατὰ τρόπον ριζικώτατον»² καὶ κατέστησε γενικῶς δεκτὴν τὴν ἄποψιν, ὅτι «τοιαῦται ἀποδείξεις εἶναι ἀδύνατοι»³. Διὰ τοῦτο ὁ Καντ θεωρεῖται ὑπὸ πολλῶν ὡς ὁ συντρίψας καὶ ἐκμηδενίσας τὰς περὶ Θεοῦ ἀποδείξεις («Zermalmer der Gottesbeweise»)⁴. Αἱ ἐναντίον αὐτῶν αἰτιάσεις αὐτοῦ ἐγένοντο δεκταὶ καὶ ὑπὸ πλείστων, οἵτινες οὐδόλως συμφωνοῦν πρὸς τὴν καθ' ὅλου φιλοσοφίαν αὐτοῦ. Ἀντιθέτως εἰς εὐρεῖς θεολογικοὺς κύκλους καὶ ἰδίᾳ παρὰ τοῖς ἐκπροσώποις τῆς νεοθωμιστικῆς ἢ νεοσκολαστικῆς φιλοσοφίας καὶ θεολογίας αἱ αἰτιάσεις τοῦ Καντ ἐναντίον τῶν ἐνδείξεων τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ ἀπορρίπτονται ἀσυζητητῶς. Ἐπειδὴ δὲ καὶ σήμερον, ὡς δεικνύει τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν παράδειγμα τοῦ Jaspers, γίνεσθαι ζωηρὰ μνηστῆρα τῆς ἐναντι τῶν ἐνδείξεων τούτων στάσεως τοῦ Καντ καὶ ἐπειδὴ πολλοὶ σήμερον ὁμιλοῦν περὶ τῶν ἀσθενῶν σημείων αὐτῆς, κρίνομεν σκόπιμον ὅπως ἐξετάσωμεν δι' ὀλίγων τὸ ζήτημα τῶν γνωσιολογικῶν προϋποθέσεων τῆς κριτικῆς τοῦ Καντ ἐναντίον τῶν περὶ Θεοῦ ἐνδείξεων, τοσοῦτον μᾶλλον, ὅσον τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν προσείλκυσε μόνον τὸ μέγα ἐνδιαφέρον τῶν παρελθουσῶν γενεῶν, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον νὰ εἶναι λίαν ἐπίκαιρον, ὡς ἀπασχολοῦν ζωηρῶς τὰς διαφόρους μορφὰς τῆς μετὰ τῶν κυριωτέρων φιλοσοφικῶν ρευμάτων τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος συνδεδεμένης Φιλοσοφίας τῆς Θρησκείας⁵.

Ἡ ἐναντι τῶν ἐνδείξεων τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ στάσις τοῦ Καντ δὲν ὑπῆρξεν ἐνιαία καὶ ὁμοίομορφος. Οὗτος ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Γενικὴ φυσικὴ ἱστο-

ρία καὶ θεωρία τοῦ οὐρανοῦ» («Allgemeine Naturgeschichte und Theorie des Himmels») παρουσιάζεται ὡς ἐνθουσιώδης ὑπέρμαχος τῆς τελολογικῆς ἐνδείξεως⁶. Ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «τὸ μόνον δυνατόν τεκμήριον διὰ μίαν ἀπόδειξιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ» («Der einzig mögliche Beweisgrund zu einer Demonstration für das Dasein Gottes») (1763) ἐξεδήλωσεν ἤδη τὴν πρὸς τὴν ὄντολογικὴν, κοσμολογικὴν καὶ τελολογικὴν ἐνδειξιν ἀντίθεσιν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἀνέπτυξε συστηματικῶς βραδύτερον. Ἀντιθέτως εἰς τὸ ἔργον τοῦτο θεωρεῖ ὡς ἔχουσαν ἀποδεικτικὴν ἰσχύϊ καὶ δημιουργοῦσαν μαθηματικὴν βεβαιότητα τὴν «ἰδεολογικὴν ἀπόδειξιν», καθ' ἣν ἡ ἀρμονία καὶ θαυμαστὴ συμφωνία καὶ συστοιχία τῶν διαφόρων οὐσιῶν μόνον εἰς τὸν Θεὸν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχη τὴν ἀρχὴν αὐτῆς⁷.

Ἡ ἄνευ ὀρίων ἐχθρότης τοῦ Καντ ἐναντίον τῶν ἐνδείξεων τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ ἐξεδηλώθη κυρίως εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ «Κριτικὴ τοῦ Καθαροῦ Λόγου» («Kritik der reinen Vernunft»), θεμελιωθεῖσα ἐπὶ τῆς καθ' ὅλου Γνωσιολογίας αὐτοῦ. Ὅθεν ἵνα κατανοήσῃ τις τὴν περὶ τῶν ἐνδείξεων τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ διδασκαλίαν τοῦ Καντ, πρέπει νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν τοὺς τὰς γνωσιολογικὰς προϋποθέσεις αὐτῆς. Διὰ τοῦτο ἐν τῇ παρούσῃ εὐσυνόπτῳ μελέτῃ θὰ ἐκθέσωμεν καὶ θὰ κρίνωμεν ἐν μεγίστῃ συντομίᾳ τὴν γνωσιολογικὴν διδασκαλίαν τοῦ Καντ ὡς προϋπόθεσιν τῶν αἰτιάσεων αὐτοῦ ἐναντίον τῶν ἐνδείξεων τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ.

* *

Ἡ Γνωσιολογία τοῦ Καντ⁸, ἀναφερομένη εἰς τὸ πρόβλημα τῆς πηγῆς τῆς γνώσεως, παρουσιάζεται ὡς ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ τῆς ἐμπειριοκρατίας καὶ τοῦ γνωσιολογικοῦ ὀρθολογισμοῦ.

Ἡ ἐμπειριοκρατία ἢ ἐμπειρικὴ σχολή (Empirismus) διδάσκει, ὅτι ἡ μόνη πηγὴ τῆς γνώσεως εἶναι ἡ ἐμπειρία. Ἡ αὐστηρὰ ἐμπειριοκρατία, πιστεύουσα ὅτι πᾶσα γνώσις πηγάζεται ἐκ μόνων τῶν κατ' αἰσθησιν ἀντιλήψεων καὶ παραστάσεων, λέγεται αἰσθησιοκρατία (Sensualismus). Ὡς ἐδίδασκον ἤδη ὁ Ἐπίκουρος, «πᾶς λόγος ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων ἤρτηται» καὶ «αἱ ἐπίνοιαι πᾶσαι ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων». Τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου,

6. Albert Lang, ἐν' ἄνωτ., σελ. 210.

7. Ἀυτόθι.

8. Πρβλ. August Brunner, Die Grundfragen der Philosophie, Freiburg 1933, σελ. 13-64. Joseph de Vries, Denken und Sein, Ein Aufbau der Erkenntnistheorie, Freiburg im Breisgau 1937. Johannes Hessen, Wissenschaftslehre, München-Basel 1950, σελ. 202-216.

1. Albert Lang, Wesen und Wahrheit der Religion, München 1957, σελ. 210.

2. Karl Jaspers, Einführung in die Philosophie, München 1953, σελ. 40.

3. Karl Jaspers, Der philosophische Glaube, München 1954, σελ. 30.

4. Albert Lang, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 210.

5. Albert Lang, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 209 ἐξ. Johannes Hessen, Wirklichkeitslehre, München-Basel 1950, σελ. 224 ἐξ. W. Brugger, Das Unbedingte in Kants Kritik der reinen Vernunft: Kant und die Scholastik heute, Pullach 1955, σελ. 109-206. G. Söhngen, Kants Kritik der Gottesbeweise: Die Einheit in der Theologie 1957, σελ. 140-160. H. Heimsoeth, Kant - heute: Steinbüchel - Festschr., Düsseldorf 1948, σελ. 167-176. G. Siegmund, Die Überwindung des Kantianismus: Phil. Jb (1950), σ. 267-277 κλπ.

κατὰ τὴν ἐμπειριοκρατίαν, εἶναι «χάρτης ἄγραφος», «*tabula rasa*». Διὰ τῆς συνεχοῦς ἐπικοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον ἐκ τῆς ἀρχικῆς κενότητος τῆς ψυχῆς δημιουργεῖται βαθμηδὸν ὁ πλοῦτος τῶν παραστάσεων. Κατ' ἄλλην εἰκόνα, χρησιμοποιομένην ὑπὸ τῶν ἐμπειριοκρατικῶν, ἡ ψυχὴ τοῦ ἐρχομένου εἰς τὸν κόσμον ἀνθρώπου ὁμοιάζει πρὸς ἓν σκοτεινὸν δωμάτιον, τὸ ὁποῖον δι' ἀνοιγμάτων (τῶν αἰσθήσεων) δέχεται ἐξωθεν ἀκτῖνας φωτὸς καὶ εἰκόνας, αἰτίνες ὀλίγον κατ' ὀλίγον φωτίζουν τὸ δωμάτιον τῆς ψυχῆς. Ὡς διεκήρυξεν ὁ Locke (ἰζ' αἰῶν), ἡ ψυχὴ εἶναι «λευκὸς χάρτης» («*white paper*») καὶ ἐπομένως πᾶσαι αἱ γνώσεις ἡμῶν προέρχονται ἐκ τῆς ἐμπειρίας. Διὰ τοῦ Locke ὡσαύτως ἐπεβλήθη ἡ παλαιὰ φράσις: «*Nihil est in intellectu, quod non prius fuerit in sensu*» («οὐδὲν ὑπάρχει ἐν τῇ νοήσει, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ὑπῆρξε προηγουμένως ἐν τῇ αἰσθήσει»)⁹.

Ἀντιθέτως ἡ γνωσιολογικὴ λογικὴ ἀποκρίσιμα καὶ ὁ γνωσιολογικὸς ὀρθολογισμὸς διδάσκει, ὅτι ἡ μόνη πηγὴ τῆς γνώσεως εἶναι ἡ νόησις, ὁ ὀρθὸς λόγος τοῦ ἀνθρώπου. Συμφώνως πρὸς τὴν θεωρίαν ταύτην, πᾶσαι αἱ γνώσεις ἡμῶν εἶναι ἐμφυτοί, εὐρισκόμενοι ἐξ ἀρχῆς ἐν δυναμικῇ, λανθανούσῃ καὶ ὑπνωττοῦσῃ καταστάσει ἐντὸς τῆς ψυχῆς ἡμῶν. Ἡ ἐμπειρία ἀπλῶς παρέχει ἀφορμὴν πρὸς ἀφύπνισιν τῶν ἐν τῇ ψυχῇ λανθανουσῶν παραστάσεων καὶ πρὸς μεταβολὴν αὐτῶν ἀπὸ τῆς «δυναμείας» εἰς τὴν «ἐνεργείαν» κατάστασιν. Ἦδη ὁ Παρμενίδης καὶ ὁ Πλάτων ἐδίδασκον, ὅτι τὸ ὄντως ὄν δὲν γινώσκειται διὰ τῆς ἐμπειρίας καὶ τῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ διὰ τῆς νοήσεως. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὀρθολογιστὰι εἶναι οἱ Descartes, Spinoza, Leibniz, Fichte, Schelling, Hegel καὶ πλεῖστοι ἄλλοι¹⁰.

Ἡ κριτικὴ θεωρία (Criticismus) τοῦ Immanuel Kant (1724-1804), ὡς ἤδη εἴπομεν, προσπαθεῖ νὰ συμβιβάσῃ τὰς δύο προηγουμένας ἀντιθέτους θεωρίας. Κατὰ τὸν Κάντ ἡ γνώσις εἶναι προῖον δύο παραγόντων, ἦτοι ἀφ' ἑνὸς τῆς κατ' αἰσθησιν ἐμπειρίας καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν ἐν τῇ ψυχῇ ἐμφύτων δυνάμεων τῆς νοήσεως. Ἡ κατ' αἰσθησιν ἐμπειρία, ἥτις εἶναι παράγων «ἐκ τῶν ὑστέρων» (*a posteriori*) φέρει εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν τὴν κατ' αἰσθησιν ὕλην (*Stoff*), ἥτις εἶναι ἀσχημάτιστος καὶ ἀμορφοποίητος. Ἡ ὑπὸ τῶν αἰσθήσεων προσκομιζομένη ἀκατέργαστος ὕλη ἀποκτᾷ μορφήν (*Form*) διὰ τῶν «ἐκ τῶν προτέρων» (*a priori*) ὑπαρχουσῶν ἐν τῇ ψυχῇ ἐμφύτων ἐποπτεϊακῶν μορφῶν τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου καὶ τῶν δώδεκα νοητικῶν κατηγοριῶν, αἰτίνες εἶναι αἱ ἐξῆς: α) αἱ τῆς ποσότητος (ἐνότητος, πληθῆος, καθολικότητος). β) αἱ τῆς ποιό-

τητος (καταφάσεως, ἀποφάσεως, περιορισμοῦ). γ) αἱ τῆς ἀναφορᾶς (οὐσίας καὶ συμβεβηκότος, αἰτίας καὶ ἀποτελέσματος, κοινωνίας) καὶ δ) αἱ τοῦ τρόπου (δυνατότητος, βεβαιότητος, ἀναγκαιότητος). Ἐκ τῶν κατηγοριῶν τούτων σπουδαιότερα εἶναι ἡ τῆς αἰτιώδους συναρτήσεως. Ὡστε ὁ κόσμος, ὡς ἡμεῖς γνωρίζομεν αὐτόν, δὲν εἶναι γνωριστὸς αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον ὡς οὗτος φαίνεται εἰς ἡμᾶς μετὰ τὴν ἐπεξεργασίαν, τὴν ὁποίαν ὑφίσταται διὰ τῆς νοήσεως. Ἐπομένως δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν ὅ,τι ὑπάρχει ἐπέκεινα τῆς ὑπὸ τῆς νοήσεως διαμορφουμένης ἐμπειρίας, τὸ «πρᾶγμα καθ' ἑαυτὸ» («*Ding an sich*»), τὴν ὑπερβατικὴν πραγματικότητα, καθ' ὅσον ἡ ἡμετέρα γνώσις περιορίζεται εἰς τὸ ἐν τῇ συνειδήσει ὑπάρχον («*immanent*»), ὅπερ εἶναι ἐντεῦθεν τῶν ὁρίων τῆς κατ' αἰσθησιν ἐμπειρίας. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ γνώσις ὑπεραισθητῶν ἀντικειμένων εἶναι ἀδύνατος τῇ βοήθειᾳ τῶν γνωστικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, κατ' ἀκολουθίαν ἡ γνώσις τῶν ὑπερβατικῶν ἀντικειμένων τῆς Θρησκείας δὲν εἶναι προσιτὴ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν. Πᾶσαι αἱ προσπάθειαι τῆς Φιλοσοφίας πρὸς γνώσιν τοῦ Θεοῦ εἶναι καταδεδικασμένα εἰς ἀποτυχίαν. Τὸ ἀξίωμα τῆς αἰτιότητος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ἡ ἐκδοχὴ περὶ τῆς δυνατότητος τῆς μεταφυσικῆς γνώσεως, δημιουργεῖ πραγματικὴν γνώσιν μόνον ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς κατ' αἰσθησιν ἀντιλήψεως, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς ὁ Κάντ, διαλύων τὸν μεταξὺ μεταφυσικῆς γνώσεως καὶ Θρησκείας σύνδεσμον, προσεπάθησε νὰ ἀνασκευάσῃ τὰς κλασσικὰς «ἀποδείξεις» τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ¹¹.

* * *

Αὕτη εἶναι ἐν μεγίστῃ συντομίᾳ ἡ περὶ τῆς πηγῆς τῆς γνώσεως κριτικὴ θεωρία τοῦ Kant. Ἀλλὰ πῶς κρίνεται σήμερον ὑπὸ τῆς νηφαλιᾶς γνωσιολογικῆς ἐρεύνης ἡ γνωσιολογικὴ διδασκαλία αὐτοῦ;

Βεβαίως ἡ κριτικὴ θεωρία τοῦ Κάντ ἔχει πλεῖστα πλεονεκτήματα: α) Ἐν πρώτοις αὕτη κατέδειξε, ὅτι ἡ ἐμπειριοκρατία καὶ ὁ ὀρθολογισμὸς ἔχουν μὲν πολλὰ στοιχεῖα ἀληθείας, ἀλλ' εἶναι μονομερεῖς θεωρίαι, ἔχουσαι μὲν δίκαιον εἰς ὅ,τι ἰσχυρίζονται, ἀλλ' ἔχουσαι καὶ ἀδικαν εἰς ὅ,τι ἀρνοῦνται ἢ μία εἰς τὴν ἄλλην. β) Ἡ θεωρία τοῦ Κάντ τονίζει τὸν ἐνεργὸν ρόλον τοῦ γινώσκοντος ὑποκειμένου, ὅπερ κατὰ τὴν γνωστικὴν λειτουργίαν αὐτενεργεῖ καὶ δὲν δέχεται παθητικῶς τοὺς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου ἐρεθισμούς. Ὁ Κάντ ἔδειξε, ὅτι αἱ περὶ τῶν γινωσκόμενων ἀντικειμένων παραστάσεις ἡμῶν δὲν εἶναι ὁλοεῖς φωτογραφικαὶ εἰκόνας. Ὅθεν ἡ γνώσις δὲν εἶναι τι στατικόν, ἀλλὰ

9. Θεοφ. Βορέα, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Φιλοσοφίαν, Ἀθήναι 1935, σελ. 86 ἐξ. X. Θεοδωρίδης, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Φιλοσοφίαν, Ἀθήναι 1933, σελ. 170 ἐξ. Joh. Hessen, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 232 ἐξ.

10. Θεοφ. Βορέα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 72 ἐξ. X. Θεοδωρίδης, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 158 ἐξ. Joh. Hessen, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 229 ἐξ.

11. Θεοφ. Βορέα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 91 ἐξ. X. Θεοδωρίδης, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 176 ἐξ. Joh. Hessen, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 202-216, 278 ἐξ. Ε. Π. Παπανούτσου, Γνωσιολογία, 1954, σελ. 20-28.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

'Ο Μακαριώτατος εἰς τὸν «Εὐαγγελισμόν».

Βαρὺς καὶ ἀδιάπτωτος καθημερινὸς μόχθος ἠνάγκασε τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Δωρόθεον, νὰ εἰσέλθῃ ἀπὸ τινων ἡμερῶν εἰς τὸ θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμός», πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ πρὸς παρατήρησιν.

Ὅσοι ἔχουν ἄμεσον ἀντίληψιν τῆς πραγματικότητος, ἠπόρησαν ἀληθῶς συχνότατα διὰ τὴν ἄνευ οὐδεμιᾶς φειδοῦς αὐτοανάλωσιν, τὴν ὁποῖαν ὀφίστατο ὁ Μακαριώτατος, ἐν τῇ προσπαθείᾳ του ν' ἀνταποκριθῆ πρὸς τὰ πολλαπλὰ καὶ μεγάλα του καθήκοντα.

Διότι, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνεδείχθη Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας μας, οὔτε ἀνάπαυσιν ἐγνώρισε ποτέ, οὔτε καὶ νυσταγμὸν εἰς τὰ βλέφαρά του. Ἄλλ' ἀπὸ πρωίας μέχρι βαθείας νυκτός ἐμελέτα καὶ εἰργάζετο, ἄνευ διακοπῆς, ὑπὲρ τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου καὶ τῶν πασχουσῶν τάξεων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ διὰ τὴν ἐπιτυχῆ διεκπεραιώσιν πασῶν τῶν ἐκκρημοτήτων.

Καὶ ἦσαν αὐτὰ πολλαῖ. Καὶ συσσωρευτικῶς ὑφίστατο ἀπὸ μακροῦ. Διότι, κατ' οὐσίαν, εἶχεν ἀνοιχτοὺς τὸν τελευταῖον καιρὸν ἢ δημοκρατικῆ καὶ Συνοδικῆ διακυβέρνησις τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ σοβαρὰ ἦσαν αἱ ἀποκλίσεις ἀπὸ τὴν καθιερωμένην ὑπὸ τῆς Παραδόσεως γραμμῆν. Καὶ ἀσύδοτος ἡ δρᾶσις τῶν «Ἐξαποστόλων» καὶ τῶν διαφορῶν προπαγανδῶν. Καὶ πο-

λὺς καὶ ἀπὸ διαφορῶν ἐστίας ἀνεροπιζέτο ὁ βιοποριστικὸς εἰς τοὺς ἱερεῖς μας φλογμός. Καὶ πολλοὶ οἱ αὐτοχειροτόνητοι Μέντορες καὶ πλοηγοί...

Καὶ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, πρᾶος πάντοτε καὶ γλυκὺς καὶ μὲ βαθὺν τὸ συναίσθημα τῆς ὑψηλῆς του εὐθύνης, ἀνελάμβανεν ὁλοὴν καὶ νέα καθήκοντα. Καὶ νέας ὑποχρεώσεις. Καὶ εἰς τὸν συνήθη Διοικητικὸν μόχθον προσετίθεντο ἀκροάσεις καὶ συζητήσεις ἐπισήμων. Καὶ ὑπεύθυνοι Προεδρεῖαι ποικιλοῦμων ὀργανισμῶν, κληροδοτημάτων κ.τ.λ.

Ὡς νὰ μὴ ἤρκοον δὲ πάντα ταῦτα, σφοδρὰ καὶ ἀδόκητοι ἐξεδηλώθησαν ἐνίοτε ἀντιδράσεις ἐναντίον του. Καὶ εἰς τὴν ἄδολον καὶ ἀγαθωτάτην προαίρεσίν Του ἀντιτάχθη συχνότατα βιαιοπάτη καὶ ἀδικωτάτη ἐπίθεσις ἐξ ἑλλείψεως ἀσφαλῶς ἐπαρκοῦς κατανοήσεως.

Φυσικὸν ἦτο, ὅλα αὐτὰ νὰ ἐπιφέρουν ποιὰν τινα κόπωσιν εἰς τὴν εὐγενῆ του ψυχῆν, συνεπεία τῆς ὁποίας, ἐκοίθη ἐπιβεβλημένη μικρὰ ἀνάπαυσις. Ἐδυνάτως ὁμως, Χάριτι Θεῆ, ἀναλαμβάνει γοργῶς. Καὶ θὰ ἐξέλθῃ προσεχέσιστα ἐκ τοῦ Θεραπευτηρίου.

Ἐν τῷ μεταξὺ, ἄκρως συγκινητικὰ εἶναι αἱ πανεθνεῖς ἐκδηλώσεις ὑπὲρ τῆς υγείας του. Καὶ κατακλύζεται κυριολεκτικῶς ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἀπὸ τηλεγραφήματα ἐκ τῶν ἐσχατιῶν τῆς Ἑλλάδος. Διότι μι-

μία δυναμικὴ πνευματικὴ ἐκδήλωσις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς¹².

Ἄλλὰ παρὰ τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα, ἡ γνωσιολογικὴ θεωρία τοῦ Κάντ δὲν κρίνεται σήμερον ὡς πλήρως ἱκανοποιητικὴ, διότι αἱ ἐλλείψεις καὶ τὰ μειονεκτήματα αὐτῆς γίνονται ὁλοκλήρως καὶ περισσότερον αἰσθητὰ ἐν τοῖς ἐξῆς σημείοις:

α) Ὁ Κάντ δὲν ἐξηγεῖ διατὶ ἡ γινώσκουσα συνείδησις χρησιμοποιεῖ ὅτε μὲν τὴν μίαν κατηγορίαν ἢ ἐποπτειακὴν μορφήν, ὅτε δὲ τὴν ἄλλην πρὸς μορφοποίησιν καὶ ταξινόμησιν τῶν κατ' αἴσθησιν ἀντιλήψεων, αἰτινες, κατ' αὐτόν, ἀποτελοῦν ἐν χάος καὶ οὐδεμίαν παρουσιάξουν τάξιν. Τὸ μειονεκτήμα τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ὁ Κάντ παραγνωρίζει τὸ γεγονός, ὅτι τὰ ἐκτὸς τῆς γινώσκουσης συνειδήσεως δεδομένα προσδιορίζουν ἐν μεγάλῳ βαθμῷ τὴν γνῶσιν, κατ' ὅσον αἱ νοητικαὶ κατηγορίαι δὲν εἶναι ὅλως ἄσχετοι πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἀλλ' εἶναι μορφὰ τῆς νοήσεως, ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τὰ πράγματα καὶ ἔχουσαι τὸ θεμέλιον αὐτῶν εἰς αὐτὰ («cum fundamento in re»). β) Ἐπειτα ἡ γνωσιολογικὴ διδασκαλία τοῦ Κάντ οὐδόλως εἶναι ἀπηλλαγμένη ἀντιφάσεων. Ἐνῶ οὗτος διδάσκει, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὴν πραγματικότητα αὐτὴν κατ' ἑαυτὴν καὶ νὰ καθορίσωμεν αὐτὴν διὰ τῶν νοητικῶν κατηγοριῶν, διότι αὐταὶ ἔχουν ἰσχὺν μόνον ἐν τῷ κό-

σμφ τῶν φαινομένων, παρὰ ταῦτα, κατὰ προφανῆ ἀντίφασιν, χρησιμοποιεῖ τὰς κατηγορίας ὡς ἰσχυρούσας καὶ διὰ τὴν πραγματικότητα αὐτὴν κατ' ἑαυτὴν. Ἐφ' ὅσον οὗτος ὁμιλεῖ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ «πράγματος κατ' ἑαυτὸ» (Ding an sich), εἶναι προφανές, ὅτι ἐν τῇ διαβεβαιώσει του ταύτη χρησιμοποιεῖ τὰς κατηγορίας τῆς καταφάσεως καὶ τῆς βεβαιότητος ἢ τῆς ὑπάρξεως. Ἐπειτα ὅταν οὗτος λέγῃ, ὅτι τὸ «πρᾶγμα κατ' ἑαυτὸ» εἶναι ἡ αἰτία τῶν κατ' αἴσθησιν ἀντιλήψεων, χρησιμοποιεῖ καὶ παρουσιάζει ὡς ἰσχύουσας καὶ διὰ τὸ «πρᾶγμα κατ' ἑαυτὸ» τὴν κατηγορίαν τῆς αἰτίας¹³.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, καθίσταται προφανές, ὅτι τὰ γνωσιολογικὰ θεμέλια τῆς κριτικῆς τοῦ Κάντ ἐναντίον τῶν «ἐνδείξεων» τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ οὐδόλως εἶναι ἀδιάσειστα καὶ ἀκλόνητα. Οὕτως ἐξηγεῖται διατὶ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας ἐν τῇ κατ' ὅλου Φιλοσοφίᾳ τῆς Θρησκείας γίνεται πάλιν εὐρύτατος λόγος ὑπὲρ τῶν «ἐνδείξεων» τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, αἰτινες, ἀποσκοποῦσαι εἰς τὴν θεμελίωσιν τῆς πίστεως καὶ εἰς τὴν ἀνάδειξιν τῶν λογικῶν βάσεων αὐτῆς, προσκτῶνται μείζονα σημασίαν, ὅταν ἐρχῶνται εἰς ἐνίσχυσιν τῆς ἐπὶ τῆς ἀμέσου βεβαιότητος τοῦ θρησκευτικοῦ βιώματος ἐρειδομένης αὐτοθεμελιώσεως τῆς Θρησκείας.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, δ. Θ.

Καθηγητὴς τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν

12. J. o. h. H e s s e n, Wissenschaftslehre, σελ. 210.

13. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 211 - 215.

κρός μὲν εἶναι ὁ διαρρέυσας μέχρι σήμερον χρόνος τῆς Πηδαλιουχίας του. Ἄλλὰ τὸ ποίμνιον ἠσθάνθη ἤδη ὅτι ἀπέκτησε τὸν καλὸν καὶ Πατρικὸν Ποιμένα. Ἡ Ἐκκλησία Κυβερνήτην. Καὶ τὸ Ἔθνος ὁλόκληρον φάρον καθοδηγητικόν.

Ἡ ἔκκλησις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἡ πανανθρωπίνῃ ἀντίδρασις εἰς τὸν φοβερὸν ἐφιάλτην τῆς θερμοπυρηνικῆς ἀπειλῆς, εὗρε μίαν ἀπὸ τὰς εὐτυχεστέρας τῆς ἐκδηλώσεως εἰς τὴν ἔκκλησιν, τὴν ὁποίαν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπηύθυνεν πρὸς τοὺς Ἀρχηγούς καὶ τὰς Κυβερνήσεις ὄλων τῶν Κρατῶν, πρὸς κατάργησιν τῶν ἀτομικῶν ὅπλων.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία μας τονίζει εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἔκκλησιν τὴν ἐπιβεβλημένην ἀνάγκην τῆς καταργήσεώς των. Καθ' ὅσον ἡ χρησιμοποίησις των εἶναι προφανές, ὅτι ἀπειλεῖ μὲ ἐξόντωσιν πᾶσαν ψυχὴν ἐπὶ τῆς Γῆς. Τοῦτο δὲ ἀντίκειται πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος χάριν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς σωτηρίας αὐτοῦ ἐξαπέστειλε τὸν Υἱὸν Του καὶ ὑπέστη Σταυρικὸν Θάνατον.

Τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἐντολή, τὴν ὁποίαν μᾶς ἀφήκεν εἶναι τὸ «ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Ἡ διαγραφόμενη δὲ ἀπειλὴ μιᾶς παγκοσμίου καταστροφῆς ἀπὸ τὰς ἀτομοβόμβας ὅχι μόνον δὲν ἀποτελεῖ τὴν ὀφειλομένην δικαίωσιν τῆς υπερόχου θυσίας Του, ἀλλὰ καὶ βλασφημίαν πρὸς τὸ ἔργον Του. Καὶ πρὸς τὸ Τρισάγιον θέλημά Του.

Ἡ ἀνύψωσις τῆς ζωῆς καὶ ἡ ἀδελφοποίησις τῶν ἀνθρώπων πρέπει νὰ εἶναι ὁ σκοπὸς τῶν Διοικούντων τοὺς λαούς. Τὸ «ἐλλέτω ἡ Βασιλεία Σου» εἶναι ἡ καθημερινὴ μας προσευχή. Ἀλλὰ «Βασιλεία τοῦ Θεοῦ» σημαίνει ἀδιάπτωτον καὶ πολύμοχθον προσπάθειαν ὄλων, διὰ νὰ ἐπικρατήσῃ μεταξὺ τῶν λαῶν πνεῦμα Δικαιοσύνης καὶ ἀμοιβαίας κατανοήσεως καὶ ἀγάπης.

Μόνον τοιοῦτοτρόπως θὰ χαρῆ ὁ ἄνθρωπος τὸ θεῖον δῶρον τῆς ὑπάρξεως. Καὶ μόνον τοιοῦτοτρόπως θὰ παύσῃ νὰ βρυσχᾶται γύρω μας τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀντιχριστοῦ καὶ ν' ἀπεργάζεται συμφοράς, δάκρυα, δυστυχίαν καὶ τὸν ὀλεθρον διὰ πάντας.

Εἶθε ἡ τόσον παλλομένη καὶ τόσον εὐτυχῆς εἰς διατύπωσιν ἔκκλησις αὐτῆ τῆς Ἱερᾶς μας Συνόδου νὰ εὗρῃ ἄμεσον τὴν ἀπήχησιν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἰσχυρῶν τῆς Γῆς.

Τὰ ἀνατριχιαστικὰ βασανιστήρια.

Εἶναι δικαία ἡ παγκόσμιος ἀγανάκτησις διὰ τὰ ἀνατριχιαστικὰ καὶ φοικαλέα βασανιστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα ὑποβάλλονται οἱ Κύπριοι ἀγωνισταὶ ὑπὸ τῶν ὀργάνων τοῦ Χάρντιγκ, ὡς ἀπεκάλυψε προσφάτως πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ τύπου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Ἐθνάρχης Κύπρου κ. Μακάριος. Τὰ ἀπάνθρωπα ταῦτα βασανιστήρια, μᾶς ὑπενθυμίζουν τὰς μεθόδους, τὰς ὁποίας ἐχρησιμοποίησε ὁ Χίτλερ εἰς τὰ ναζιστικὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως, ἢ τὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων οἱ κατὰ και-

ροὺς Νέρωνες ἀπεπειράθησαν νὰ κλονίσουν τὸ θάρρος τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως. Εἶναι δὲ μία νέα ἀπόδειξις τῆς ἀτροφίας καὶ τοῦ μαρασμοῦ, τὸν ὁποῖον ὑπέστη ἡ συνείδησις «χριστιανικῶν» λαῶν τῆς Ἀύσεως, μετὰ τὴν ἀποξένωσιν αὐτῶν ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως. Ἡ χειραφεσία ἀπὸ τῶν γνησίων ὀρθοδόξων χριστιανικῶν βιωμάτων ὀδηγεῖ εἰς κοσμοθεωρίας καὶ βιοθεωρίας, κατὰ τὰς ὁποίας δὲν θεωρεῖται ὁ ἄνθρωπος ὡς ἡ κορωνὴ τῆς δημιουργίας, ἀλλ' ὡς μία ἄμορφος μᾶζα, ὑποκειμένη εἰς τὴν αὐθαιρεσίαν καὶ τὴν παντοειδῆ ἐκμετάλλευσιν τῶν ἰσχυρῶν.

Οἱ δῆμιοι ὅμως τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ πλανῶνται οἰκτρῶς εἰς τοὺς ὑπολογισμούς των. Τὰ βασανιστήρια οὐδέποτε κάμπουν τὸ ἠρωϊκὸν φρόνημα τῶν μαχομένων διὰ τὴν ἐλευθερίαν των. Ὡς θὰ ἔλεγε καὶ σήμερον ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, «ἡ νίκη τῶν μαρτύρων, οὐ τῶν τυράννων. Τίς οὐκ ἂν ἐκπλαγείη, ὅτι ὁ μαστιζόμενος περιγίγνεται τοῦ μαστιζοντος, ὁ δεδεμένος τοῦ λελυμένου, ὁ κατακαιόμενος τοῦ καιοντος, ὁ ἀποθνήσκων τοῦ ἀναιρουντος;».

Ἀστήρικτοι ὑπερβολαί.

Γνωστὸς χρονογράφος καθημερινῆς προϋίνης ἐφημερίδος, ἐξετάζων τὰ κίνητρα καὶ τὰ ἐλατήρια τὰ ὁποῖα ὠθοῦν πρὸς τὴν ἱερωσύνην, δὲν διατάζει νὰ καταλήξῃ εἰς τὸ ἐξῆς συμπέρασμα. «Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἀπὸ ὅλα τὰ «ἀποστολικὰ» ἐπαγγέλματα, ἐκεῖνο σιὸ ὁποῖο ὁ ἀποστολισμὸς παίξει τὸν μικρότερον ρόλο εἶναι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἱερέα. Ὁ ἀποστολισμὸς ἴσως νᾶρχεται σὲ μερικὸν μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, κατὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος. Σιὸ μέγιστον ὅμως ποσοστὸ τοῦ ὁ κατώτερος κληρὸς μας ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀνθρώπους, πού φόρεσαν τὸ ῥάσο, ἀφοῦ ἀπέτυχαν σ' ἄλλες ἐπιδιώξεις, καὶ σ' αὐτὴ ἀκόμη τὴν ἐπιδίωξιν νὰ περάσουν ἀπ' τὸν ὄμο τὸ λουρὶ τῆς σάκκας τοῦ εἰσπράκτορα τοῦ λεωφορείου».

Νομίζομεν, ὅτι αἱ διαπιστώσεις αὗται τοῦ διακεκριμένου χρονογράφου ἐνέχουν ἀστηρικτους ὑπερβολάς. Βεβαίως ὁ ἱερεὺς ἀσκεῖ ὑψηλὴν ἀποστολήν, καὶ ὄχι ἐπάγγελμα. Ἀὐτὸν μεριμνᾷ μόνον περὶ τῆς λατρείας. Ἀλλὰ εἶναι πνευματικὸς ἡγέτης τοῦ λαοῦ, τὸν ὁποῖον διὰ τῆς λατρείας συνδέει πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰς αὐτὸν τὸ φῶς τῆς ἐμπνεύσεως.

Οὐδεὶς δὲ ἀμφισβητεῖ, ὅτι πολλοὶ ἀποβλέπουν πρὸς τὴν ἱερωσύνην ὡς πρὸς ἐπάγγελμα. Καὶ δυστυχῶς ἡ ἐπαγγελματικὴ καὶ ταξικὴ αὐτῆ συνείδησις καὶ νοοτροπία τῶν κληρικῶν μας καλλιεργεῖται ἐσχάτως πάρα πολὺ. Καλοπίστως ἴσως. Ἀλλὰ πάντως ἀπροσέκτως.

Ἀπὸ τοῦ σημείου ὅμως αὐτοῦ μέχρι τοῦ νὰ κατηγορῶνται ὅλοι σχεδὸν οἱ ἱερεῖς μας, ὅτι «χρησιμοποιοῦν τὴν ἱερωσύνην σὰν ὕστατον καταφύγιον γιὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τοῦ ἐπιουοίου», ὑπάρχει μεγίστη ἀποστασις.

Ὁ Ισχυρισμὸς εἶναι ἄδικος. Διότι παραθεωρεῖ, ὅτι εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου προσέρχονται σήμερον πλείστοι, οἱ ὁποῖοι κινοῦνται ἀπὸ ἐνθεον ζήλον. Κ' ἐνῶ ἔχουν ὄλας τὰς προϋποθέσεις τῆς ἐπιτυχίας εἰς ἄλλα ἐπαγγέλματα, ἀναλαμβάνουν μ' ἐνθουσιασμὸν τὸν Σταυρὸν τῆς ἱερωσύνης. Ἐπίσης πολλοὶ εἶναι οἱ ἔχοντες ἐπιτύχει ἤδη εἰς ἄλλα ἐπαγγέλματα. Καὶ οἱ ὁποῖοι τὰ ἐγκαταλείπουν, διὰ ν' ἀφιερῶσουν τὴν ζωὴν των εἰς τὸ ὑψηλὸν ὑπόυργμα τῆς ἱερωσύνης.

Εὐγλωττοὶ εἰδήσεις.

Συγκρίσεις κατὰ τὸ παρελθόν, ἡ Σουηδία διεφθίμζετο ὑπὸ πολλῶν ὡς παράδειγμα χώρας, ἡ ὁποία ζῆ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν δῆθεν τῆς ἐλευθέρως ἠθικῆς καὶ τῆς χειραφεσίας ἀπὸ τὰς παραδεδομένας ἠθικὰς ἀξίας. Μάλιστα ἡ χώρα αὕτη, ἐθεωρεῖτο, ὅπως καὶ ἡ Ἀμερικὴ, ὡς ἡ κατ' ἐξοχὴν πεπολιτισμένη χώρα, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ νέοι ζοῦν εὐτυχεῖς καὶ προάγονται κατὰ τρόπον φυσιολογικόν, διότι ζοῦν ἐλεύθεροι ἀπὸ παντὸς ἀπρηχαιωμένου ἠθικοῦ δεσμοῦ καὶ περριορισμοῦ.

Ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὰ θλιβερὰ ἀποτελέσματα τῆς χειραφεσίας τῆς Ἀμερικανικῆς νεολαίας ἀπὸ τῶν χριστιανικῶν ἀξιῶν, ἀνεφέραμεν εἰς προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» χαρακτηριστικὰς πληροφορίας. Ὅσον ἀφορᾷ νῦν εἰς τὴν Σουηδίαν, αἱ εἰδήσεις, τὰς ὁποίας δημοσιεύουν ἐσχάτως αἱ ἐφημερίδες, μαρτυροῦν, ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς χειραφεσίας αὐτῆς ἐπιτευχθεῖσα διάβρωσις τῆς ἠθικῆς ἀντιστάσεως τῶν Σουηδῶν νέων, ἤρχισε ἤδη νὰ ἐκδηλώνεται κατὰ τρόπον λίαν ἐπικίνδυνον.

Καὶ ὡς ἐγράφη ἤδη, ἐσχάτως ἐν Σουηδία ἔχουν ἀρχίσει νὰ ἀνησυχῶν ζωηρότατα διὰ τὰ εἰκονογραφημένα ἀναγνώσματα, τὰ ὁποῖα δημοσιεύονται εὐρύτατα καὶ ἀναφέρονται εἰς ἐγκλήματα, γκαγκστερισμοὺς καὶ διάφορα ὄργια. Ὡσαύτως αἱ κλοπαὶ ἐκεῖ αὐτοκινήτων καὶ ποδηλάτων ἀποτελοῦν ὁκεδρ εἰς τὴν ὑφήλιον. Οἱ ναοὶ εἶναι κενοὶ ἐκκλησιασματος. Οἱ δὲ κληρικοὶ διαφημίζον τὰς λειτουργίας των κατὰ τρόπον παράδοξον. Εἰς μάλιστα ἐφημέριος εἰσήγαγε εἰς τὸν ναὸν του καὶ τὴν θρησκευτικὴν τζάζ, διὰ νὰ προσελκύσῃ νεαροὺς. Ἐπίσης χαρακτηριστικώτατον εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ἐνῶ ἄλλοτε σπανίως ἔβλεπε κανεὶς νὰ κυματίζῃ ἡ σημαία εἰς τὸν ἴστυν μιᾶς Σουηδικῆς φυλακῆς, τοῦθ' ὅπερ ἐσήμαινεν ὅτι ὑπῆρχε κρατούμενός τις εἰς τὸ κτίριον, σήμερον μόνον διὰ κλοπὰς αὐτοκινήτων καὶ ποδηλάτων φυλακίζονται κατ' ἔτος 7.000 Σουηδοὶ νέοι.

Αἱ εἰδήσεις αὐταὶ εἶναι λίαν εὐγλωττοί. Ἀποδεικνύουν δὲ διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν, ὅτι ἡ ἀποτίναξις τῶν ἠθικῶν δεσμῶν ὀδηγεῖ τὴν νεολαίαν εἰς τὴν ἐξαθλίωσιν καὶ τὴν καταστροφὴν. Ἐπὶ πλέον πιστοποιοῦν, ὅτι ἡ θλάσις τὴν ὁποίαν ὑπέστη τὸ γνήσιον θρησκευτικὸν βίωμα εἰς τὴν Δύσιν διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου Δειτουργικότητος, ὀδηγεῖ εἰς τὸν μαρασμὸν τῆς γνησίας θρησκευτικῆς ζωῆς. Ἄς παύσουν λοιπὸν μερικοὶ ἐπιπόλοιοι νὰ προβάλλουν

ὡς πρότυπα ζωῆς τοὺς ἠθικοὺς ἐκτροχιασμοὺς τῆς Δύσεως. Καὶ ἄς παύσουν ἐπίσης μερικοὶ ἄσπονδοι φίλοι τῆς χώρας μας νὰ διαδίδουν, ὅτι ἡ χριστιανικωτάτη Ἑλλὰς ἔχει ἀνάγκην... ἐπανευαγγελισμοῦ, ἵνα ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ σκοτούς τῆς εἰδωλολατρίας. Αἱ διαδόσεις αὐταὶ εἶναι ἀντιπατριωτικαί. Καὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο ἴσως ἀποβλέπουν, παρὰ εἰς τὸ νὰ δικαιολογοῦν τοὺς ἐράνους πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν προτεσταντικῶν ὁμάδων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν προσηλυτιστικῶν ἐπιδιώξεων των. Ἡ Δύσις εἶναι ἐκείνη, ἣτις ἔχει ἀνάγκην ἐπανευαγγελισμοῦ, καὶ ὄχι ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλλὰς. Τὸ μόνον, ὅπερ πρέπει νὰ εὐχόμεθα διὰ τὴν πατρίδα μας, εἶναι τὸ νὰ διατηρήσῃ ἀλωβήτους τὰς ὑγιεῖς παραδόσεις της, καὶ νὰ προσφυλαχθῇ ἀπὸ τὴν ψυχοφθόρον ξενομανίαν, ἣτις δημιουργεῖ ἠθικὴν διάβρωσιν εἰς τὴν ψυχὴν πολλῶν Ἑλλήνων νέων.

«Μιμηταὶ μου γίνεσθε».

Ἡ καθιερωθεῖσα ἀπὸ ἐτῶν συγκέντρωσις τοῦ εὐσεβοῦς Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ μετὰ σύμπαντος τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν κατὰ τὸν τελούμενον πανηγυρικὸν ἐσπερινὸν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βράχου τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔδωκεν καὶ ἐφέτος διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ἀφορμὴν, ἵνα διατρανωθῇ ἡ ἀγάπη καὶ εὐγνωμοσύνη τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Ἀπ. Παῦλον, ὅστις εἶναι μία ἀπὸ τὰς μεγαλτέρας προσωπικότητας πάντων τῶν αἰώνων. Ὁ Χρυσόστομος λέγει δι' αὐτόν: «Ὅταν δὲ Παῦλον εἶπαι, τὸν Χριστὸν λέγω πάλιν».

Ὁ Ἀπ. Παῦλος δὲν ὑπῆρξε μόνον ὁ σκαπανεὺς τοῦ Ἀντικοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ θεμελιωτὴς καὶ οἰκοδόμος τοῦ Ἑλληνικοῦ Χριστιανισμοῦ, ὁ κατ' ἐξοχὴν «Ἀπόστολος τῆς Ἑλλάδος».

Ἐπὶ πλέον οὗτος εἶναι αἰώνιον πρότυπον πρὸς μίμησιν. Πάντοτε θὰ ἀκούεται ἡ φωνὴ αὐτοῦ: «Μιμηταὶ μου γίνεσθε καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ».

Εὐχόμεθα ὁλοψύχως.

Ἡ «Ἐκκλησία» αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφράσῃ τὴν λύπην αὐτῆς, διότι ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἀπέρχεται, καταληφθεῖς ὑπὸ τοῦ ὄριου ἡλικίας, ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς αὐτῆς κ. Π. Τρεμπέλας. Οὗτος, ὡς γνωστόν, διεκρίθη εἰς πλείστους τομεῖς τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ θεολογικῆς δράσεως. Τὰ φλογερὰ καὶ ἐνθουσιώδη κηρύγματα αὐτοῦ, ἅτινα καθιστοῦν αὐτὸν ἓνα τῶν διαπρεπεστέρων κηρύκων τοῦ θεοῦ λόγον ἡ ἐπιτυχία, μεθ' ἧς οὗτος ἐπωμίσθη καὶ ἐφερον εἰς πέρας διαφόρους ἀποστολάς, τὰς ὁποίας ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν ἡ Ἐκκλησία· αἱ χιλιάδες τῶν σελίδων τῶν ὑπ' αὐτοῦ γραφέντων βιβλίων, τὰ ὁποῖα συγκροτοῦν ὁλόκληρον βιβλιοθήκην ἡ ἐπιτυχῆς ἐνασχόλησις αὐτοῦ περὶ πάντας τοὺς κλάδους τῆς Θεολογίας καὶ ἰδίᾳ περὶ τοὺς τομεῖς τῆς Πρακτικῆς Θεολογίας, τῆς Χριστιανικῆς Ἀπολογητικῆς καὶ τῆς Ἑρμηνείας τῆς Κ.Δ., πάντα ταῦτα δεικνύουν, ὅτι ἡ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ίερά Σύνοδος

Ἡ Ἱ. Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν Αὐτῆς τῆς 1ης παρ. μηνὸς ἀπεφάσισεν ὅπως οἱ καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. κ. Παν. Μπρατσιώτης καὶ Β. Ἰωαννίδης μεταβῶσιν εἰς Ἡνωμένης Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, ἵνα συμμετάσχωσιν ὡς ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐτησίαν συνδιάσκεψιν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἧτις θὰ γίνῃ ἀπὸ 20ῆς Ἰουλίου μέχρι 10ης Αὐγούστου τρέχ. ἔτους.

— Τῆ 17ῃ παρελθόντος μηνὸς ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπεφάσισεν, ὅπως ἡ ἄρτι ἐκδοθεῖσα μελέτη τοῦ Παν. Ἀρχιμανδρίτου Ἱερωνύμου Κοτσώνη ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ θέσις τῶν λαϊκῶν ἐντὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ, κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» παραπεμφθῆ πρὸς μελέτην εἰς τὴν ἐπὶ τῶν βιβλίων Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν, ἀποτελουμένην ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Μαντινείας κ. Γερμανοῦ, Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος καὶ Κασσανδρείας κ. Καλλινίκου, ἧτις ἐν καιρῷ θὰ ὑποβάλῃ τῇ Ἱ. Συνόδῳ τὴν σχετικὴν αὐτῆς ἔκθεσιν διὰ τὰ περαιτέρω.

— Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 24ης ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπεφάσισεν, ὅπως διακόψῃ τὰς ἐργασίας Αὐτῆς λόγῳ τοῦ θέρους.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν.

Τῆ 11ῃ Ἰουλίου ἐγένετο ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ Μεγάρῳ σύσκεψις ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Δωροθέου, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος οἱ Συνοδικοὶ καὶ παρεπιδημούντες Ἀρχιερεῖς. Κατ' αὐτὴν ἐξητάσθη καὶ πάλιν τὸ ζήτημα τῆς μορφώσεως καὶ μισθοδοσίας τοῦ κλήρου.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡ Α. Μακαριότης παρέστη εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ Κέντρου Ἀποκαταστάσεως Ἀναπήρων Ψυχικοῦ, ἐν συνεχείᾳ δὲ προέστη συνεδρίας τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Αὐτοδιαθέσεως Κύπρου.

— Τῆ ἐπομένῃ, 12ῃ Ἰουλίου, προέστη τῇ μὲν πρώτῃ συνεδρίᾳ τῆς Ἱ. Συνόδου, τῷ δὲ ἀπογεύματι συνεδρίας τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

— Τῆ 13ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προέστη συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Αὐθημερόν παρέστη εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Μακαρίου εἰς διδάκτορα τῆς Θεολογ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας του τὴν ὀργανωθεῖσαν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσοῦ» ἑορτὴν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου «Φίλοι τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς».

— Τῆ 14ῃ Ἰουλίου προέστη συσκέψεως Συνοδικῶν

ἐκ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἀποχώρησις αὐτοῦ δημιουργεῖ δυσαναπλήρωτον κενόν.

Ἐνδόμηθα ὀλοφύχως, ἵνα ὁ Θεὸς χαρίζῃ εἰς αὐτὸν μακρότητα ἡμερῶν πρὸς συνέχισιν τῆς παροχῆς τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, συμφώνως πρὸς τὰ ἰδεώδη τῶν ἀειμνήστων Ἱεροθέου Μητροπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Πατρῶν, καὶ τοῦ πατρὸς Ἐὐσεβίου Ματθοπούλου, παρ' οἷς οὗτος ἐμαθήτευσεν καὶ ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῶν ὁποίων ἐξεκολάφη καὶ ἐπερῶθη ὁ δημιουργικὸς του δυναμισμὸς.

καὶ παρεπιδημούντων Ἀρχιερέων, καθ' ἣν ἐξητάσθη τὸ ζήτημα τῆς μορφώσεως καὶ μισθοδοσίας τοῦ κλήρου.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Μακαριώτατος προέστη συνεδρίας τῆς Ἐπιτροπῆς Σχέσεων μετὰ τῶν Ξένων Ἐκκλησιῶν.

— Τῆ Κυριακῇ 16ῃ Ἰουλίου, ἡ Α. Μακαριότης παρέστη εἰς τὸ τελεσθῆν ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῶ μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν πεσόντων Κυπρίων. Κατ' αὐτὸ ἐχοροστάτησε καὶ ἐξεφώνησε λόγον ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Ἐθνάρχης Κύπρου κ. Μακάριος.

Τῆ αὐτῆ ἡμέρᾳ παρέστη εἰς τὴν τελετὴν τοῦ Οἴκου Τυφλῶν.

— Τῆ 17ῃ Ἰουλίου προέστη συνεδρίας τῆς Ἱ. Συνόδου. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τοὺς κ. κ. Μέτσολερ, Κίνγκ καὶ Κιρηπάτρικ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, οἵτινες ἐπεσκέφθησαν Αὐτὸν, συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Πατρῶν κ. Θεοκλήτου, Κασσανδρείας κ. Καλλινίκου, τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Μπρατσιώτου, τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθρσκειυμάτων καθηγητοῦ κ. Ἰωαννίδου καὶ τοῦ Παν. Ἀρχιμ. κ. Δαμασκηνοῦ Παπαχρήστου.

— Τῆ 18ῃ Ἰουλίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας προέστη συνεδρίας τοῦ Συμβουλίου τοῦ Δημητριαδεῖου κληροδοτήματος.

— Τῆ 21ῃ Ἰουλίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἀσθενῶν εἰσῆλθε πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ παρατήρησιν εἰς τὸ Νοσοκομεῖον «Εὐαγγελισμός».

Τὸν νοσηλευόμενον Μακαριώτατον ἐπεσκέφη ἐκ μέρους τῶν Α. Μ. τῶν Βασιλέων ὁ Μ. Αὐλάρχης κ. Λελοῦδας, ἐκφράσας τὰς εὐχὰς τοῦ Ἄνακτος καὶ τῆς Βασιλίσσης ὑπὲρ ταχείας ἀναρρώσεως αὐτοῦ. Ὡσαύτως ἐπεσκέφησαν καὶ ἠὐχῆθησαν αὐτῷ ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἱεράς Συνόδου ὡς καὶ ἄπαντες οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ καὶ παρεπιδημούντες Ἀρχιερεῖς, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Μακάριος, ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Ροδόπουλος, οἱ Ὑπουργοὶ κ. κ. Γεροκωστόπουλος, Μακρῆς, Παπακωνσταντίνου καὶ Καραπιτέρης, οἱ συναρχηγοὶ τῶν Φιλελευθέρων κ. κ. Βενιζέλος καὶ Παπανδρέου, ἀνώτατοι κρατικοὶ λειτουργοὶ, καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ πλείστοι ἄλλοι. Ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἐπίσης καταφθάνει εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν σωρεῖα τηλεγραφημάτων, δι' ὧν ἐκδηλοῦται ζωηρότατον τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἐκφράζονται θερμαὶ εὐχαὶ ὑπὲρ τῆς ὑγείας τοῦ ἀσθενούντος Προκαθημένου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

— Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Εὐρίπου κ. Ἀλέξιος, ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Μακαριότητα, παρέστη τῇ 14ῃ καὶ 15ῃ ἐν Καισαριανῇ καὶ Νικαίᾳ εἰς τὴν ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως διανομὴν εἰς ἀπόρους κορασίδια βιβλιαρίων προικοδοτήσεως.

— Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνός, ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, προέστη τῇ 24ῃ παρ. μηνὸς συνεδρίας τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος «Ἄσουλον Ἁγίου Σπυρίδωνος». Ὡσαύτως τῇ 25ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς παρέστη ἐν τῇ Σχολῇ Νοσοκόμων εἰς τὴν ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων αὐτῆς δοθεῖσαν ἑορτὴν, ὁμιλήσας πρὸς τὰς τροφίμους τῆς Σχολῆς περὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς νοσοκόμου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς 3ης παρ. μηνὸς ἀπεφάσισθη, ὅπως ἀνατεθῆ εἰς τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας Σάρδεων, Ἰκονίου καὶ Φιλαδελφείας ἡ σύνταξις γράμματος πρὸς τὰς Ἱ. Μητροπόλεις

Δωδεκανήσου, διὰ τοῦ ὁποῦ θὰ τονίζηται εἰς αὐτά, ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν θὰ ἔχωσιν ἰσχύον μόνον ἐφ' ὅσον ἐγκρίνονται ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τοῦ Οἴκου-μενικοῦ Πατριαρχείου. Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίες, ἐν τῇ διαληφθείσῃ συνεδρίᾳ τῆς Ἱ. Συνόδου, ἐξεφράσθη ἡ γνώμη, ὅπως ἀποσταλῆ εἰς Δωδεκάνησα ἕξαρχος, ἵνα ἐπὶ τόπου ἐξετάσῃ τὰ ἀπασχολοῦντα τὴν Ἐκκλησίαν Δωδεκάνησου ζητήματα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Καθ' ἃ πληροφοροῦμεθα ἐξ Ἱεροσολύμων, κατὰ τὰς ἐφετεινὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεφθέντων τοὺς Ἁγίους Τόπους προσκυνητῶν ἦτο λίαν περιορισμένος. Οὕτως ἔναντι πολλῶν χιλιάδων προσκυνητῶν, ἐπισκεφθέντων τὴν Ἁγίαν πόλιν κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἐφέτος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεπτῶν ἀνήλθε μόνον εἰς 500 άτομα. Τοῦτο ἀποδίδεται εἰς τὴν ὑπάρχουσαν ἐν Μῆσῃ Ἀνατολῇ ἀνώμαλον κατάστασιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐπικρατήσασαν κατὰ τὸ Πάσχα κακοκαιρίαν.

— Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Βενέδικτος ἀπένεκε τὸ παράσημον τοῦ Παναγίου Τάφου εἰς τοὺς Ἑλληνας Ὑφυπουργοὺς κ. κ. Καρπιτέρη καὶ Ἀθανασίου, διὰ τὴν χριστιανικὴν αὐτῶν δράσιν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Τὴν 16ην τοῦ μηνὸς Μαΐου ἀφίκετο εἰς Δαμασκὸν ἐπίσημος Ρωσικὴ Ἀντιπροσωπεία, ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον Πσκῶφ Ἰωάννην, τὸν Πρωθερέα Βόριδα Δανίδον καὶ τὸν λαϊκὸν ὑποδιευθυντὴν τῆς Θεολ. Ἀκαδημίας Μόσχας Ἀνατόλιον Πέτροβιτς.

Ἡ ἀντιπροσωπεία αὕτη, συνοδευομένη καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν Μόσχᾳ ἀντιπροσώπου τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας θεοφ. Ἐπισκόπου Σερμουπόλεως κ. Βασιλείου Σαμμάχα, ἐγένετο δεκτὴ τὸσον ἀπὸ τὴν Ἀραβορθόδοξον Ἱεραρχίαν, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην κ. Ἀλέξανδρον, μὲ πολλὴν ἐγκαρδιότητα καὶ ἐξαιρετικὰς τιμὰς.

Ἡ ἐπίσημος αὕτη ἐπίσκεψις, ὡς οἱ ἴδιοι οἱ Ρῶσοι κατ' ἐπανάληψιν ἐδήλωσαν, ὀφείλεται α' εἰς πρόσκλησιν τοῦ Προκαθημένου καὶ β' εἰς ἐπιθυμίαν πρὸς μελέτην τῆς καταστάσεως τοῦ Ἀποστολικοῦ τοῦτου Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ ἀπόψεως πνευματικῆς καὶ οἰκονομικῆς εὐρίσκεται εἰς οὐχὶ εὐχάριστον θέσιν.

Ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία, ἀκολουθοῦσα τὴν ἀπ' αἰῶνων συμπίπτειαν καὶ ἀδελφικὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας, ὑπεσχέθη νὰ τὴν βοηθήσῃ πλουσίως, ἀνεγείρουσα Ἐκκλησίας καὶ φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα, ἰδρύουσα δ' ἅμα καὶ Μετόχιον ἐν Δαμασκῶ μὲ ἀντιπρόσωπον ἐπίσκοπον.

Μετὰ ὀλιγοήμερον διαμονὴν ἐν Δαμασκῶ ἡ Ἀντιπροσωπεία ἐπισκέφθη κατὰ σειράν τὰς ἐν Συρίᾳ καὶ Λιβάνῳ Μητροπόλεις, ἐτέλεσε πανηγυρικὰς λειτουργίας, διένειμε δῶρα εἰς τὸν λαόν, βιβλίαρια καὶ εἰκόνας, ἐδῶρσεν εἰς τοὺς Ναοὺς ἐπίχρυσα ἱερά σκεύη καὶ Σταυροὺς τῆς εὐλογίας καὶ δι' ὀμιλιῶν τῆς ἐξεθείας τὰς ὑφισταμένας μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀντιοχείας καὶ Ρωσίας ἀδελφικὰς σχέσεις.

Τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, προεξάρχοντος τοῦ Ρώσου Ἐπισκόπου, ἐτελέσθη ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῶ μεγαλοπρεπῆς λειτουργία, εἰς ἣν παρήστη καὶ ὁ Μακαριώτατος, εἰς τὸ τέλος τῆς ὁποίας ἐγένοντο θερμαὶ διαδηλώσεις ὑπὲρ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας.

Μετὰ τὸ ἐπίσημον γεῦμα, ὅπερ παρετέθη εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Μέγαρον ὑπὸ τῆς Ἀραβορθόδοξου Κοινότητος Δαμασκοῦ, ὁ Μακαριώτατος κ. Ἀλέξανδρος ἐπαρασημοφόρησε τοὺς Ρώσους ἀντιπροσώπους διὰ τοῦ παρασήμου τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύ-

λου, ἀπονείμας εἰς μὲν τὸν Ἐπίσκοπον Πσκῶφ Ἰωάννην Ἀνώτερον Ταξίαρχην, εἰς δὲ τοὺς δύο ἄλλους Ταξίαρχην.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν περὶ τὸ μεσονύκτιον ἀνεχώρησεν ἡ ἀντιπροσωπεία ἀεροπορικῶς εἰς Μόσχαν, ὅπου θὰ ὑπαβάλλῃ σχετικὴν ἔκθεσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῇ μελέτης.

— Τὴν 20ὴν Μαΐου ἐ. ἔ. ἤρχισε συνεδριάζουσα ἐν Δαμασκῶ ἡ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας, ἡ ὁποία συνέρχεται κατ' ἔτος μετὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα.

Τὸ σπουδαιότερον ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἀπησχόλησε τὰς συνεδριάσεις, ἦτο ὁ διορισμὸς Πατριαρχικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς διακυβέρνησιν τοῦ Πατριαρχείου, λόγῳ τοῦ γήρατος τοῦ Πολιοῦ Αὐτῆς Προκαθημένου, ἄγοντος τὸ ἐνενηκοστὸν περίπου ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Αἱ συζητήσεις ὑπῆρξαν ἀρκετὰ ὀξεῖαι, εἰς οὐδὲν ἀποτέλεσμα καταλήξασαι, λόγῳ τῆς ἐμμόνου ἀρνήσεως τοῦ Μακαριωτάτου, ὅπως δεχθῆ ὀϊανδήποτε κηδεμονίαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Ἀπὸ τὰς πρὸς τὸν τύπον γενομένας ἀνακοινώσεις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Μακαρίου, σχετικῶς πρὸς τὰ ἐν Κύπρῳ διαπραττόμενα ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν βασιανιστήρια, ἀποσπῶμεν τὰ κάτωθι, ἀναφερόμενα εἰς τὸν βασιανισμόν δύο κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου:

«Τὴν 28ην Φεβρουαρίου 1957 Δυνάμεις Ἀσφαλείας ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Μονὴν Μαχαιρὰ διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τοῦ Γρηγορίου Αὐξεντίου. Συνελήφθη τότε ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Εἰρηναῖος μὲ τὴν ὑπόψιν, ὅτι εἶχε σχέσιν μὲ τὴν ΕΟΚΑ, καὶ ὑπεβλήθη εἰς ἀνάκρισιν. Συμφώνως πρὸς ἐνυπόγραφον ἔκθεσιν τοῦ ὁ Ἡγούμενος ἐδέχθη κτυπήματα εἰς τὴν κεφαλὴν, τὴν κοιλίαν καὶ τὰ πλευρά. Τὸν ἔσυραν ἀπὸ τὰ μαλλιά καὶ τὴν γενειάδα. Τὸν ἔπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον, ἐκστομίζοντες αἰσχρὰς ὕβρεις κατ' αὐτοῦ. Τὰ βασιανιστήρια τοῦ Ἡγουμένου διήρκεσαν μέχρι τῆς 4ης Μαρτίου. Πολλοὶ εἶναι αἱ μέθοδοι, τὰς ὁποίας οἱ βασιανιστὰι ἀνακριταὶ ἐφαρμόζουν ἐπὶ τῶν θυμάτων των. Ἐτοποθέτησαν τὸν Ἡγούμενον εἰς τὸ κρεβάτι ἐξηλωμένον ἐπὶ τῆς ἀριστοῦρας πλευρᾶς του. Διὰ νὰ ἀκίνητοποιηθῆ ἔπερασαν γύρω ἀπὸ τὸν λαϊκὸν του σιδηρᾶν ἀγκύλην, τοὺς δὲ πόδας του ἔβαλαν κάτω ἀπὸ ἕνα κάθισμα. Τὸν ἐκτύπησαν ἀνηλεῶς εἰς τὴν νευρικήν χώραν καὶ κοιλίαν. Ὅταν ἔσταματοῦσαν τὰ κτυπήματα, τοῦ ἐτρύπων τὸ στῆθος μὲ βελόνες ὥστε νὰ βῆ τὸ αἷμα. Μὴ ἀντέχων πλέον ὁ Ἡγούμενος ἐλιποθύμησεν. Ὅταν συνῆλθεν, εἶδε σκυμμένον ἐπάνω του Ἀγγλὸν στρατιωτικὸν ἱατρὸν τοποθετοῦντα εἰς τὰ σημεῖα τῶν κακώσεων κρούς κομπρέσες, διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἐμφάνισιν αἱματωμάτων ἢ ἐκχυμώσεων. Μὰτ' ὀλίγον τὸν ἔσυρον ἐπὶ τοῦ δαπέδου ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν καὶ τελικῶς τὸν ἐγύμνωσαν ἐντελῶς καὶ τὸν ὑπεχρέωσαν νὰ ἴσταται ἐπὶ τριῶρον περὶπου πλησίον ἀνοικτοῦ παραθύρου τρέμων ἐκ τοῦ ψύχους. Δὲν θέλω νὰ μακρυγορήσω ἀναφέρων ἐνταῦθα ὅλας τὰς λεπτομερείας ἐκ τῆς πολυσελίδου ἐκθέσεως τοῦ Ἡγουμένου.

Ἀναφέρω τώρα τὴν περίπτωσιν ἄλλου ἀτυχοῦς κληρικοῦ, τοῦ Παπᾶ Γεωργίου Ἰωάννου. Συνελήφθη τὴν 20ὴν Ὀκτωβρίου 1956. Ἐνεκλείσθη πρῶτον εἰς τὸ στρατόπεδον «Καραόλου». Ἐπὶ ἡμέρας δὲν τῷ παρείχετο οὔτε τροφή, οὔτε νερόν. Οὔτε τὸν ἀφήναν ἤσυχον, νὰ κοιμηθῆ τὴν νύκτα. Μετεφέρθη ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸν Ἀστυνομικὸν Σταθμὸν Ἀμμοχώστου καὶ ὑπεβλήθη εἰς ἀνάκρισιν, διὰ νὰ δώσῃ πληροφορίας περὶ τῆς ΕΟΚΑ. Ἐπειδὴ ἀπήντησεν ὅτι δὲν γνωρίζει τίποτε, ὁ ἀνακριτὴς τὸν παρέδωκεν εἰς δύο Ἀγγλοὺς μὲ πολιτικὴν περιβολήν, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐκτύπησαν ἀγρίως εἰς τὸ στομάχι καὶ εἰς ἄλλα μέρη τοῦ σώματός του. Τοῦ ἔστριψαν ἐπίσης τὰ χέρια καὶ αὐτὸ προκαλοῦσε φρικτοὺς πόνους, ὅπως λέγει ὁ ἴδιος εἰς

τήν ἔκθεσίν του. "Ἦναψαν σπύρτα καὶ τοῦ ἔκαιον σιγὰ σιγὰ τὰ γένηα ἐνῶ συγχρόνως τὸν ἐξέβριζον».

— Τῇ 13ῃ 'Ιουνίου ἡ Α. Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Μακάριος ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας δημοσιεύει εἰς τὸ τεύχος τοῦ Μαρτίου 1957:

1) Τὴν ἀπάντησιν τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου εἰς τὴν διαμαρτυρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Δωροθέου «κατὰ τῶν ἀπανθρώπων ἐνεργειῶν τῶν ἀγγλικῶν στρατευμάτων ἐναντίον τοῦ φιλησύχου πληθυσμοῦ τῆς Κύπρου».

2) Τὸ κείμενον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρον, δι' ἧς τὸν πληροφορεῖ ὅτι ἀποστέλλει 2000 αἰγυπτιακὰς λίρας πρὸς οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν χριστιανῶν τῆς Αἰγύπτου, οἵτινες ἐπλήγησαν ἐκ τῆς προσφάτου ἀγγλογαλλικῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Αἰγύπτου.

3) Τὸ κείμενον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Μητροπολίτου Κρουτιτσκι καὶ Κολόμνης κ. Νικολάου πρὸς τὴν Κοπτικὴν Ἐκκλησίαν, δι' ἧς γνωστοποιεῖ ὅτι ἀποστέλλεται αὐτῇ ἐκ μέρους τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τὸ ποσὸν τῶν 1500 αἰγυπτιακῶν λιρῶν πρὸς οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν κατὰ τὴν πρόσφατον ἐπιδρομὴν ἐναντίον τῆς Αἰγύπτου πληγέντων τέκνων τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας.

4) Τὸ κείμενον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρου πρὸς τὸν Πατριάρχην Μόσχας κ. Ἀλέξιον, δι' ἧς ἐκφράζονται θερμαὶ εὐχαριστίαι διὰ τὴν ἀποστολὴν μιᾶς καμπάνας ὡς δώρου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας.

5) Τὴν ἀπὸ τῆς 14ης Μαρτίου 1957 ἐγκύκλιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας «πρὸς τὰ ἐν τῇ διασπορᾷ καὶ ἔξω τῆς μάνδρας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας διαμένοντα τέκνα τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας», τὰ ὅποια καλοῦνται νὰ ἐπανέλθουν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἀναγνωρίζοντα τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τῆς.

6) Ἐκτενὴ περιγραφὴν τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ὀνομαστικῆς ἑορτῆς τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου, ἥτις ἐωρτάσθη τὴν 25ην Φεβρουαρίου 1957. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ Πατριάρχης Μόσχας ἀπένευσε τὸν τίτλον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἰς τοὺς θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους Μουκατσέβου κ. Βαρλαάμ, Οὐφίμ κ. Ἰλαρίωνα, Ἀρχαγγέλο κ. Νικανδρον καὶ Κούρσκ κ. Ἰννοκέντιον.

7) Τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρωσικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ διορισμοῦ τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Ρώσου Ἐπισκόπου κ. Διονυσίου, ἀποσκιρτήσαντος ἐκ τῆς ὁμάδος τοῦ Μητροπολίτου κ. Λεοντίου, ὡς ἀναπληρωτοῦ τοῦ Ἐξάρχου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας διὰ τὴν Βόρειον καὶ Νότιον Ἀμερικὴν, ἐκ τῶν τίτλων τοῦ Ἐπισκόπου Νέας Ὑόρκης καὶ

8) Διάφορα ἐπιστημονικὰ ἄρθρα θεολογικοῦ περιεχομένου.

Εἰς τὸ ἴδιον τεύχος τοῦ ἐπισήμου ὄργανου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας ἀναδημοσιεύονται ἐν περιλήψει ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1-2 καὶ ἀπὸ τῆς 1-15 Ἰανουαρίου 1957 φύλλου τῆς «Ἐκκλησίας»: 1) Τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἰσθανόμεθα ὀδύνην» σχόλιον, δι' οὗ καταδικάζεται ἡ βρετανικὴ πρότασις περὶ διαμελισμοῦ τῆς Κύπρου 2) Ἡ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συνταχθεῖσα εὐχὴ ὑπὲρ τῶν ἀγωνιζομένων Κυπρίων ἀδελφῶν καὶ 3) ἡ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς πρὸς τὴν Οἰκουμένην Χριστιανικὴν Κίνησιν» ἔκθεσις τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σάμου καὶ Ἰκα-

ρίας κ. Εἰρηναίου πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ἀπὸ τῆς 2ας μέχρι τῆς 11ης Ἰουνίου ἐ. ἔ. ἐπεσκέφθη ἐπίσημως τὴν Σερβικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Βικεντίου, Ρουμανικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀποστολὴ μὲ ἐπί κεφαλῆς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανόν. Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας συνωδεύετο ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Μολδαβίας κ. Ἰουστίνου, τοῦ Μητροπολίτου Ὀλτενίας κ. Φιρμιλιανου, τοῦ Μητροπολίτου Βανάτου κ. Βασιλείου, τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμαν κ. Θεοφίλου, τοῦ τιτουλαρίου Ἐπισκόπου κ. Θεοκτίστου, τοῦ Πρωτάνευς τοῦ Θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου Βουκουρεστίου κ. Κόμαν, τοῦ Βικαρίου τῆς Μητροπόλεως Ἀρδεαλλίας κ. Μπελάσκου καὶ τοῦ Συμβούλου τοῦ Πατριαρχείου κ. Γκίκα.

Μετὰ τὴν ὑποδοχὴν εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν Βελιγραδίου ὁ Πατριάρχης τῆς Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανός, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Βικεντίου, μετέβη εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ Βελιγραδίου, ὅπου ἐτελέσθη πανηγυρικὴ δοξολογία. Εἰς τὸ τέλος τῆς δοξολογίας ὁ Πατριάρχης κ. Βικέντιος προσεφώνησε τὸν Προκαθήμενον τῆς Ρουμανικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, εἰπὼν σὺν τοῖς ἄλλοις, ὅτι ἡ ἐπίσκεψις αὐτῆ ἐνέχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν περαιτέρω σύσφιγξιν τῶν φιλικῶν δεσμῶν μεταξὺ τῆς Ρουμανικῆς καὶ τῆς Σερβικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ὅτι οἱ δεσμοὶ αὗτοὶ ἀνέκαθεν ὑπήρξαν ἀδιατάρακτοι. Εἰς τὴν ἀντιφώνησιν τοῦ ὁ Πατριάρχης τῆς Ρουμανίας κ. Ἰουστινιανός ὑπεγράμμισεν, ὅτι παλαιόθεν ὑφίστανται σχέσεις συνεργασίας μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν, ἐκφράσας συνάμα τὴν εὐχὴν, ὅπως αἱ σχέσεις αὗται συσφιγθοῦν ἐτι περισσότερο ἔτι ἀμοιβαίων ἐπισκέψεων καὶ δι' ἀνταλλαγῆς βιβλίων καὶ περιοδικῶν.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἡ ὑπὸ τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην κ. Ἰουστινιανόν Ρουμανικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀποστολὴ ἐγένετο δεκτὴ ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ Ὄμοσπονδιακοῦ Ἐκτελεστικοῦ Συμβουλίου κ. Ἀλεξάνδρου Ράνκοβιτς, τοῦ προέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Συμβουλίου Σερβίας κ. Μίνιτς καὶ τοῦ δημάρχου τοῦ Βελιγραδίου κ. Γιόικιτς, τὴν δὲ ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐδόθη μεγάλη δεξίωσις ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου κ. Βικεντίου πρὸς τιμὴν τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀποστολῆς.

Τὴν 4ην Ἰουνίου ὁ Πατριάρχης κ. Ἰουστινιανός κατέθεσε στέφανον εἰς τὸ ἐπὶ τὸ λόφου Ἀβαλα Μνημεῖον τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου καὶ τὸ νεκροταφεῖον τῶν ἐλευθερωτῶν τοῦ Βελιγραδίου, ἐπεσκέφθη διάφορα μουσεῖα τοῦ Βελιγραδίου καὶ τὴν ἑσπέραν παρέστη εἰς τὴν πρὸς τιμὴν τοῦ δοθείσαν δεξίωσιν ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ Ὄμοσπονδιακοῦ Ἐκτελεστικοῦ Συμβουλίου κ. Ράνκοβιτς.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Γιουγκοσλαβίας Στρατάρχης Τίτο ἐδέχθη τὴν Ρουμανικὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀποστολὴν τὴν 5ην Ἰουνίου. Μετὰ ταῦτα ἡ ὑπὸ τὸν Πατριάρχην κ. Ἰουστινιανόν Ρουμανικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀποστολὴ, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Βικεντίου καὶ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τῆς Ἐπιτροπῆς Θρησκευμάτων κ. Ντίλπαριτς, περιώδευεν ἐπὶ τετραήμερον ἀνά τὴν Σερβίαν, ἐπισκεφθεῖσα τὰς πόλεις Τσάτσκακ, Σβετοζάρεβον καὶ Κραγκούγεβατς, τοὺς ὑδροηλεκτρικοὺς σταθμοὺς Μετζούβριε καὶ Ὄβτσαρ Μπάνια, τὰς μεσαιωνικὰς σερβικὰς μονὰς τῆς Λιουμποστίνιας καὶ τῆς Ζίτσης καὶ τὸν ἱστορικὸν ναὸν τοῦ Ὀπλενατς.

Τὴν Κυριακὴν, 9ην Ἰουνίου, ἐτελέσθη πανηγυρικὴ ἀρχιερατικὴ Λειτουργία εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ Βελιγραδίου, συλλειτουργοῦντων τῶν Προκαθιμένων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, τὴν δὲ μεσημβρίαν ὁ Πα-

τριάρχης κ. Βικέντιος παρέθεσεν ἐν τοῖς Πατριαρχεῖσι ἐπίσημον πρόγευμα, κατὰ τὸ ὁποῖον ἀντηλλάγησαν θερμαὶ προτάσεις.

Τὴν 10ην 'Ιουλίου ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Ἐκτελεστικοῦ Συμβουλίου κ. Ράνκοβιτς παρέδωκεν ἐν ἐπίσημῳ τελετῇ τὰ ὑπὸ τοῦ Στρατάρχου Τίτο ἀπονεμηθέντα παράσημα εἰς τὸν Πατριάρχην κ. 'Ιουστινιανὸν καὶ τὰ μέλη τῆς συνοδείας του.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, κατόπιν δεκαήμερου παραμονῆς εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀποστολὴ ἀνεχώρησε διὰ τὸ Βουκουρέστιον, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου κ. Βικέντιου μέχρι τῆς παραμεθορίου πόλεως τοῦ Βέρσατς.

Ὁ Πατριάρχης τῆς Ρουμανίας κ. 'Ιουστινιανὸς ἐκάλεσεν ἐπίσημως τὸν Πατριάρχην τῶν Σέρβων κ. Βικέντιον, ὅπως ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς ἔτους ἐπισκεφθῇ τὴν Ρουμανικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἡ πρόσκλησις ἐγένετο δεκτὴ.

Τὴν 11ην 'Ιουλίου ὁ Πατριάρχης Ρουμανίας κ. 'Ιουστινιανὸς καὶ ὁ Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Βικέντιος ἐπέγραψαν Κοινὴν Διακήρυξιν περὶ τῶν σχέσεων καὶ τῆς συνεργασίας τῶν δύο ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν. Τὸ κείμενον τῆς Διακήρυξεως ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ρουμανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετ' ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ρουμανίας κ. 'Ιουστινιανὸν ἐπεσκέφθη τὴν Σερβικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς 2ας μέχρι τῆς 11ης 'Ιουλίου 1957.

Οἱ Προκαθήμενοι τῆς Σερβικῆς καὶ τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀνταλλάξουν γνώμας καὶ νὰ ἐνημερωθοῦν ἐπὶ τῶν ἐπικαιρίων προβλημάτων καὶ τῆς ζωῆς ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν.

Διεπιστώθη ὅτι ἀμφοτέροι αἱ Ἐκκλησίαι ἔχουν ταυτοσήμους ἀπόψεις ἐπὶ τῶν συνθηκῶν, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐξελισσομένη ἡ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ.

Οἱ Προκαθήμενοι τῶν Ἐκκλησιῶν συμφώνησαν ὅτι θὰ πρέπη αἱ σχέσεις τόσον τῆς Ρουμανικῆς καὶ τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅσον καὶ ὅλων τῶν ἀδελφῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, νὰ ἀναπτύσσονται πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ὅσον τὸ δυνατόν στενωτέρας συνεργασίας. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ περαιτέρω αἱ τοιαῦται συναντήσεις καὶ νὰ γίνεταί ἀμοιβαία ἀνταλλαγὴ τῆς πείρας, δημοσιευμάτων, καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν.

Ἰδιαίτερα προσοχὴ ἀφιερῶθη εἰς τὰ γεγονότα, τὰ ὁποία ἄγουν ἀμφοτέρας τὰς Ἐκκλησίας, ὅπως βάσει τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ ἐντείνουσι τὴν δράσιν των πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐπιτευξεως εἰρήνης εἰς τὸν κόσμον. Ἡ τοιαύτη δράσις τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ὅτε πολλὰ σημεῖα εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις ἐμβάλλουν εἰς ἀνησυχίας τοὺς καλοπροαιρέτους ἀνθρώπους, εἶναι τὸ καλύτερον καὶ τὸ εὐγενέστερον, πού οἱ κήρυκες τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ δύνανται νὰ προσφέρουν εἰς τὴν σύγχρονον ἀνθρωπότητα.

Αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ὡς ἔθνικαι Ἐκκλησίαι, μεριμῶσαι διὰ τὴν πνευματικὴν πρόδον, ἐνδιαφέρονται καὶ δι' ὅλας τὰς ἐπιδιώξεις τῶν λαῶν των, αἱ ὁποῖαι ἀποβλέπουσι εἰς τὴν πραγματοποίησιν μιᾶς καλύτερας καὶ εὐτυχέστερας ζωῆς.

Λόγω τῆς ἠθικῆς ἐπιρροῆς τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῶν πιστῶν, ὁ κληρὸς ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν θὰ ἐργασθῇ διὰ τὴν σύσφιγξιν τῶν φιλικῶν δεσμῶν μεταξὺ τῶν λαῶν μας. Μετ' τὴν δράσιν των αὐτῆν αἱ Ἐκκλησίαι θὰ ἀναποκριθοῦν καλύτερον εἰς τὴν ὑποχρέωσιν των νὰ συμβάλλουν εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς εἰρήνης εἰς τὸν κόσμον».

— Τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχείου Σερβίας «Γκλάσνικ» (τεύχος Μαΐου 1957) δημοσιεύει ἐν περιλήψει τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀδαμάντινον δεσμοῖ» κύριον ἄρθρον τοῦ κ. Θεοδ. Σπεράντσα, τὸ ὁποῖον

ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 9 καὶ ἀπὸ τῆς 20 Ἀπριλίου 1957 φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας». Τὸ περιοδικὸν «Γκλάσνικ» παραθέτει κατὰ λέξιν τὰς δύο τελευταίας παραγράφους τοῦ ὡς ἄνω κυρίου ἄρθρου.

— Τὸ περιοδικὸν «Γκλάσνικ» ἀναδημοσιεύει εἰς τὸ ἴδιον φύλλον ἀπὸ τὴν «Ἐκκλησίαν» τὴν νέαν σύνθεσιν τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱεράς Συνόδου, ὅπως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος μὴ μετέχη τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ὡς ὀργανικὸν μέλος τῶν διαφόρων Συμβουλίων αὐτῆς, εἰς τὰ ὁποῖα ὅμως δύνανται νὰ μετέχουν, ὡς καὶ πρότερον, λαϊκοὶ θεολόγοι καθηγηταί.

ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἀρμενίου Καθολικοῦ Πατριάρχου Κιλικίας Ζαρέ τοῦ Α', ἀντὶ νὰ καθουχάσῃ, τοῦναντίον ἐπεδείνωσε τὴν ἐν τῇ Ἀρμενικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑφισταμένην διάστασιν καὶ συγκεκριμένους ἠθρυνε τὸ ἐν τῷ Πατριαρχεῖῳ Κιλικίας ὑφιστάμενον χάσμα μεταξὺ τῶν δύο παρατάξεων, τῆς δεξιᾶς καὶ τῆς ἀριστερᾶς.

Ὅπως καὶ ἄλλοτε ἐλέχθη, πρόκειται περὶ πολιτικῆς πάλης, γνωστῆς οὐσῆς τῆς ἐν τῇ Μ. Ἀνατολῇ ἐξασκουμένης Ρωσικῆς προπαγάνδας.

Ἡ κατὰ τὴν πατριαρχικὴν ἐκλογὴν παρουσία, εἰς τὸ παρά τὴν Βηρυτὸν Ἀπτελίαν — ἔδραν τοῦ Πατριάρχου Κιλικίας — τοῦ Καθολικοῦ Πατριάρχου Ἐτσμιατζίν Βασκέν Μπαλτζιάν εἰς οὐδὲν ὠφέλησεν καὶ παρὰ τὰς προσπάθειας τῶν μετριοπαθῶν Ἀρμενίων πρὸς συνεννόησιν τῶν δύο μερίδων, ἡ κατάστασις ὀλονὲν ἐπιδεινοῦται.

Ὁ Πατριάρχης Ἐτσμιατζίν καὶ οἱ ὁμόφρονες αὐτοῦ ἀπαιτοῦν τὴν παραίτησιν τοῦ Ζαρέ, δισχυριζόμενοι ὅτι ἡ ἐκλογὴ του εἶναι ἀντικανονικὴ. Ἀλλὰ καὶ ὁ Πατριάρχης Ζαρέ οὐδεμίαν σημασίαν δίδει εἰς τὰς ἀπειλάς καὶ τὰς φωνασκίας.

Λέγεται ὅτι ἡ Συριακὴ Κυβέρνησις συγκατετέθη νὰ γίνῃ νέον Πατριαρχεῖον ἐν Δαμασκῷ καὶ νὰ διχοτομηθῇ τὸ τῆς Κιλικίας.

Ὡς ἀνέγραψαν αἱ ἐφημερίδες, τὸ σχίσμα ἤδη ἐγένετο, διότι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Δαμασκοῦ Χάς, μὴ ἀναγνωρίζων τὸν Ζαρέ, ἐκήρυξεν ἑαυτὸν ἀνεξάρτητον, οὐδόλως δ' ἀπίθανον νὰ ἔχωμεν ἐκλογὴν καὶ πέμπτον Ἀρμενίου Πατριάρχου.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Καθ' ἃ μεταδίδεται ἐκ Νέας Ὑόρκης, ὁ δόκτωρ Ἔντουαρντ Ἐλσον, Πάστορ τῆς Πρεσβυτεριανῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐάσινγκτων καὶ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τοῦ συνδέσμου τῶν Ἀμερικανῶν φίλων τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, ἀνεχώρησε χθὲς ἐκ Νέας Ὑόρκης ἀεροπορικῶς διὰ Μέσσην Ἀνατολήν, ὅπου θὰ ἔχη συνομιλίαν μετ' ἐπισημοῦ καὶ θρησκευτικοῦ ἡγέτας τῆς περιοχῆς. «Ἐλπίζω — εἶπε — νὰ καταστήσω αἰσθητὰ εἰς τοὺς Λαοὺς τῆς Μέσης Ἀνατολῆς τὰ αἰσθητά φιλάς, τὰ ὁποῖα ἔχει δι' αὐτοὺς ὁ ἀμερικανικὸς λαός». Ὁ Δρ Ἐλσον θὰ ἐπισκεφθῇ κατὰ τὴν περιοδείαν του τὸ Κάιρον, τὴν Βηρυτὸν, τὴν Τεχεράνην, τὴν Βαγδάτην, τὴν Ἱερουσαλήμ, τὸ Ἀμμάν, τὴν Τζένταν καὶ τὸ Τέλ Ἀβιβ.

— Καθ' ἃ ἀναγράφει τὸ ἐν Γενεύῃ ἐκδιδόμενον «Μηνιαῖον Δελτίον Πληροφοριῶν», ἐκ τῶν προβλημάτων, ἅτινα ἀπασχολοῦν τὰς Διαμαρτυρομένας Ἐκκλησίας τελευταίως, τὸ πρῶτον εἶναι τὸ πῶς θὰ ἐλαττωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν θρησκευτικῶν τῶν ἀποχρώσεων εἰς τὸ ἐλάχιστον. Τοῦτο ἐμφάνεται ἀπὸ τὰς ἀποφάσεις, αἵτινες ἐσχάτως λαμβάνονται ἀπὸ συνόδου πολλῶν τοιούτων ἐκκλησιῶν, ὅπως συγχωνεύθωσι μετὰ τῶν δογματικῶς συγγενεστέρων πρὸς αὐτὰς ἄλλων Διαμαρτυρομένων Ἐκκλησιῶν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

'Ιερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Προσκαλούνται οί βουλομένοι νά καταλάβωσι τήν κενήν θέσιν τακτικού έφημερίου του ίεροϋ ένοριακού Ναοϋ τής 'Αγίας Τριάδος Μεγάλης Κάψης και έχοντας τά υπό του άρθρου 47 του Α. Ν. 2200/40 περί 'Ιερών Ναών και 'Εφημερίων ως έτροποποιήθη διά του άρθρου 2 του Α. Ν. 807/45 όριζόμενα προσόντα, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης υποβάλωσιν εις τά Γραφεία τής 'Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος τά υπό του άρθρου 48 του Α. Ν. 2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικά μετά σχετικής αίτησεώς των.

Έν Λαμία τή 30ή 'Απριλίου 1957

† 'Ο Φθιώτιδος 'Αμβρόσιος.

'Ιερά Μητρόπολις Κερκύρας και Παξών

Κενουμένης τής έφημεριακής θέσεως του 'Ιεροϋ 'Ενοριακού Ναοϋ 'Αγίου Παντελεήμονος του δμωνύμου χωρίου και έχοντας υπ' όψιν τά άρθρα 46 και 47 του Νόμου 2200/40 «Περί 'Ιερών Ναών και 'Εφημερίων», τας διατάξεις του Νόμου 536/45 «Περί ρυθμίσεως των άποδοχών του 'Ορθοδόξου έφημεριακού Κλήρου κλπ.», τό άρθρον 28 του 'Αναγκ. Νόμου 540/1945 «Περί 'Εκκλησ. 'Εκπαιδεύσεως», και τήν υπ' αριθ. πρωτ. 83719 και από 7-10-46 'Εγκύκλιον του 'Υπουργείου Θρησκευμάτων και 'Εθνικής Παιδείας, προσκαλούμεν τους βουλομένους νά καταλάβωσι τήν έφημεριακήν αυτήν θέσιν, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης υποβάλωσιν ήμιν τά έν τῷ άρθρῳ 48 του ως άνω Νόμου όριζόμενα πιστοποιητικά, ίνα άνακηρυχθώσιν υποψήφιοι έφημέριοι τής έν λόγω ένορίας.

Περισσότερας πληροφορίας οί ένδιαφερόμενοι δύνανται νά λάβωσι προσερχόμενοι εις τά Γραφεία τής 'Ιεράς Μητροπόλεως.

'Η παρούσα κοινοποιηθήτω μερίμνη του οικείου 'Εκκλησιαστικού Συμβουλίου δι' άναγνώσεως έπ' 'Εκκλησίας και θυροκολλήσεως έν τῷ 'Ιερῷ Ναῶ, και δημοσιευθήτω εις τά περιοδικά «'Εκκλησία» και «'Αγ. 'Ιάσων και Σωσίπατρος».

Έν Κερκύρα τή 14η Μαΐου 1957

† 'Ο Κερκύρας και Παξών Μεθόδιος.

Έχοντας υπ' όψιν τά άρθρα 46 και 47 του Νόμου 2200/40 «Περί 'Ι. Ναών και 'Εφημερίων», τας διατάξεις του Νόμου 536/45 «Περί ρυθμίσεως των 'Αποδοχών του 'Ορθοδόξου 'Εφημεριακού Κλήρου κλπ.», τό άρθρον 28 του Α. Ν. 540/45 «Περί 'Εκκλησ. 'Εκπαιδεύσεως», και τήν υπ' αριθ. πρωτ. 83719 και από 7-10-46 'Εγκύκλιον του 'Υπουργείου Θρησκευμάτων και 'Εθνικής Παιδείας, προσκαλούμεν τους βουλομένους νά καταλάβωσι τήν κενήν έφημεριακήν θέσιν τακτικού 'Εφημερίου του 'Ιεροϋ Ναοϋ του 'Αγίου 'Αρσενίου Ριγγιάδων - Λευκίμης, όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης υποβάλωσιν ήμιν τά έν τῷ άρθρῳ 48 του ως άνω Νόμου όριζόμενα πιστοποιητικά, ίνα άνακηρυχθώσιν υποψήφιοι 'Εφημέριοι τής έν λόγω 'Ενορίας.

Περισσότερας πληροφορίας οί ένδιαφερόμενοι δύνανται νά λάβωσι προσερχόμενοι εις τά Γραφεία τής 'Ιεράς Μητροπόλεως.

'Η παρούσα κοινοποιηθήτω μερίμνη του οικείου 'Εκκλησιαστικού Συμβουλίου δι' άναγνώσεως έπ' 'Εκκλησίας και θυροκολλήσεως έν τῷ 'Ιερῷ Ναῶ, και δημοσιευθήτω εις τά περιοδικά «'Εκκλησία» και «'Αγ. 'Ιάσων και Σωσίπατρος».

Έν Κερκύρα τή 14η Μαΐου 1957

† 'Ο Κερκύρας και Παξών Μεθόδιος.

'Ιερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Προσκαλεί τους βουλομένους νά καταλάβωσι τήν κενήν θέσιν τακτικού έφημερίου του ίεροϋ ένοριακού ναοϋ του 'Αγίου Δημητρίου Μαυρίλλου και έχοντας τά υπό του άρθρου 46 του Α. Ν. 2100/1940 «περί 'Ιερών Ναών και 'Εφημερίων», ως έτροποποιήθη διά του άρθρου 2 του Α. Ν. 807/1945 όριζόμενα προσόντα όπως έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης υποβάλωσιν εις τά Γραφεία τής 'Ιεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος τά υπό του άρθρου 48 του Α. Ν. 2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικά μετά σχετικής αίτησεώς των.

Έν Λαμία τή 23 Μαΐου 1957

† 'Ο Φθιώτιδος 'Αμβρόσιος.

'Ιερά Μητρόπολις Παροναξίας

Προκειμένου νά προβώμεν εις τήν άνακήρυξιν υποψηφίων προς πλήρωσιν τής κενής Β' 'Εφημεριακής θέσεως του έν 'Απειράνθῳ Νάξου 'Ιεροϋ 'Ενοριακού Ναοϋ τής «Κοιμήσεως τής Θεοτόκου», προσκαλούμεν τους βουλομένους και έχοντας τήν έπιδόξιν και πόθον νά αναλάβωσιν τό θείον και ύψηλόν τής 'Ιερωσύνης αξίωμα και μη κατεγνωσμένους τήν συνείδησιν διά κωλυτικά τής 'Ιερωσύνης παραπτώματα, άλλ' άγνόν έχοντας και καθαρόν νά επιδείξωσιν έν πᾶσι άπ' άρχής βίον, ως και τά υπό των άρθρων 47 του Α. Ν. 2200/40 «περί 'Ιερών ναών και 'Εφημερίων» και 16 του υπ' αριθ. 586/1941 Ν. Δ)τος «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Β. Ν. 2200/1940» όριζόμενα προσόντα, ίνα έντός μηνός από τής δημοσιεύσεως τής παρούσης, υποβάλωσιν ήμιν τά σχετικά πιστοποιητικά και έφ' όσον ήθελον εύρεθῆ καθ' όλα έν τάξει, άνακηρύξωμεν αυτούς υποψηφίους.

Έν Νάξῳ τή 27 'Ιουνίου 1957

† 'Ο Παροναξίας 'Αμβρόσιος.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

“Εκδιδόμενον κατά δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† 'Ο 'Αθηνών ΔΩΡΟΘΕΟΣ

† 'Ο 'Αλεξανδρουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ

† 'Ο Κασσανδρείας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδ. Κ. Σπεράντσα, “Ας μᾶς ἀπαντήσουν.

“Εκκλησιαι τής 'Ιεράς Συνόδου προς τους 'Αρχηγούς και τά 'Υπουργικά Συμβούλια των 'Εθνών.

Συνοδικαί 'Εγκύκλιοι.

Φ. Κόντογλου, Σύντομος περιγραφή του ναΐδριου τής Αγίας Βαρβάρας Χαλανδρίου.

Ευαγγέλιου Δ. Θεοδώρου, δ. Θ., “Η Γνωσιολογία του Κάντ ως προϋπόθεσις των αιτιάσεων αυτού εναντίον των ενδείξεων τής υπέρθεως του Θεοϋ.

Παρατηρήσεων στηλη.

“Εκκλησιαστικά Χρονικά.

Προκηρύξεις εκλογής ιερέων.

“Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

“Εκ του Τυπογραφείου τής 'Αποστολικής Διακονίας τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος. Έν 'Αθήναις, 'Ιασιου 1